

**T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE'DE VE AVRUPA ÜLKELERİNDE REKREASYON
EĞİTİMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan AÇIKDİLLİ

Enstitü Anabilim Dalı : REKREASYON

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Fehmi ÇALIK

Mayıs 2019

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE VE AVRUPA ÜLKELERİNDE REKREASYON
EĞİTİMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

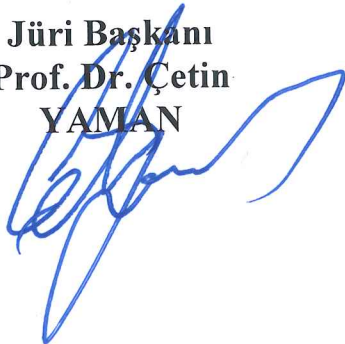
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan AÇIKDİLLİ

Enstitü Anabilim Dalı : REKREASYON

Bu tez 24/05/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından
oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

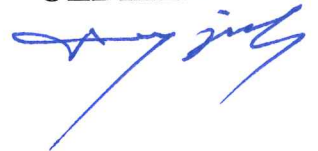
Jüri Başkanı
Prof. Dr. Çetin
YAMAN

Üye
Doç. Dr. Fehmi
ÇALIK

Üye
Doç. Dr. Çetin
ÖZDİLEK

BEYAN

Tez içindeki tüm verilerin akademik kurallar çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, görsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uygun şekilde sunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezde yer alan verilerin bu üniversite veya başka bir üniversitede herhangi bir tez çalışmasında kullanılmadığını beyan ederim.

Ramazan AÇIKDİLLİ

24/05/2019

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca değerli bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, her konuda bilgi ve desteğini almaktan çekinmediğim, araştırmanın planlanmasından yazılmasına kadar tüm aşamalarında yardımlarını esirgemeyen, teşvik eden, aynı titizlikte beni yönlendiren değerli danışman hocam Doç. Dr. Fehmi ÇALIK'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tez sürecinde, farklı fikirleri ve önerileriyle yol gösteren, destek olan Arş. Gör. Dr. Cuma ECE' ye, her ihtiyacım olduğunda kaynaklarımı paylaşan Arş. Gör. Dr. Güliz COŐKUN'a, yabancı kaynak taramasında yardımcı olan arkadaşım Damla ÖZYER'e ve son olarak bana olan güvenini ve desteğini hiç esirgemeyen Prof. Dr. Hasan Nedim ÇETİN'e ve her zaman varlıklarından güç aldığım aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	v
TABLOLAR LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	vii
SUMMARY	viii
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem	2
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	2
1.4. Varsayımlar	2
1.5. Hipotezler	3
1.6. Sınırlılıklar.....	3
BÖLÜM 2. İLGİLİ ALAN YAZIN	4
2.1. Boş Zaman.....	4
2.1.1. Ruh Hali Olarak Boş Zaman.....	4
2.1.1.1. Algılanan Özgürlük.....	4
2.1.1.2. Autotelic (kendine yönelik) Aktiviteler	4
2.1.1.3. Faydalı Sonuç.....	4
2.1.2. Kişisel Özellikler ve Boş Zaman Deneyimi	5
2.1.2.1. Boş Zaman ve T Tipi Kişilik.....	5
2.1.2.2. Boş Zaman ve Karakter Özellikleri.....	6
2.1.3. Çevre ve Boş Zaman Deneyimi	6

2.1.3.1. Deneysel Estetik.....	7
2.1.3.2. Çevresel Bilişsellik	7
2.1.3.3. Davranış Ekolojisi.....	7
2.1.4. Boş Zaman ve İnsan İhtiyaçları	7
2.1.4.1. İnsan Motivasyonu ve İhtiyaç	7
2.1.4.2. Boş Zaman İhtiyaç mıdır?.....	9
2.1.4.3. Sosyal İhtiyaçlar.....	10
2.1.4.3.1. Normatif (İdeal) İhtiyaçlar ve Boş Zaman	10
2.1.4.3.2. Hissedilen İhtiyaçlar ve Boş Zaman.....	10
2.1.4.3.3. İfade Edilen İhtiyaçlar ve Boş Zaman.....	11
2.1.4.3.4. Karşılaştırmalı İhtiyaçlar ve Boş Zaman.....	11
2.1.4.3.5. Yaratılan İhtiyaçlar ve Boş Zaman.....	11
2.1.4.3.6. Yanıltıcı İhtiyaçlar ve Boş Zaman.....	12
2.1.4.3.7. Değişen İhtiyaçlar ve Boş Zaman	12
2.1.4.4. İhtiyaçlar, Talepler, Boş Zaman ve Rekreasyon Hizmetleri.....	14
2.1.4.4.1. İhtiyaçlar ve Boş Zaman Talepleri	14
2.1.4.4.2. İhtiyaçlar ve Etkili Hizmet	14
2.2. Rekreasyon	15
2.2.1. Rekreasyon: Genel Bakış.....	15
2.2.2. Rekreasyon Teorileri.....	16
2.2.2.1. İhtiyaç – Hizmet İlişkisi Olarak Rekreasyon	16
2.2.2.2. Boş Zaman Aktivitesi Olarak Rekreasyon.....	17
2.2.2.3. Birey ve Topluluk Değeri Olarak Rekreasyon.....	17
2.2.2.4. Yenilenme olarak Rekreasyon	18
2.3. Rekreasyon Eğitimi	20
2.3.1. Rekreasyon Eğitimi Neden Gerekli?	20
2.3.2. Rekreasyon Eğitiminin Gelişimi.....	21
2.3.3. Türkiye’de Rekreasyon Eğitimi.....	21
BÖLÜM 3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	23
3.1. Materyal.....	23
3.2. Yöntem	23

BÖLÜM 4. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	24
BÖLÜM 5. TARTIŞMA VE SONUÇ	39
KAYNAKLAR	42
ÖZGEÇMİŞ	44

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
İ	: İklim
OSE	: Olumsuz Etkenler
PD	: Peyzaj Değeri
PRF	: Karakter Araştırma Formu
REP	: Rekreasyon Deneyim Tercihii
ROS	: Rekreasyon Fırsat Spektrumu
SBT	: Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulları
SRD	: Sportif Rekreasyon Değeri
U	: Ulaşılabilirlik
URAP	: Üniversiteler Akademik Performans Sıralaması
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Rekreasyon olarak adlandırılan şey nedir?.....	19
Tablo 2. Avrupa’da Rekreasyon bölümü olan en başarılı beş üniversite (URAP – 2018).....	24
Tablo 3. Türkiye’de Rekreasyon bölümü olan en başarılı beş üniversite (URAP – 2018).....	24
Tablo 4. Avrupa ülkelerinde ve Türkiye’de Rekreasyon eğitim programının içerik olarak karşılaştırılması.....	25
Tablo 5. Türkiye’de Rekreasyon bölümü olan Üniversiteler 2019.....	28
Tablo 6. Rekreasyon bölümünü kapsayan Eğitim Programlarında Görevli Öğretim Elemanları Sayıları (2013 – 2014).....	35
Tablo 7. Rekreasyon bölümünü kapsayan Eğitim Programlarında Görevli Öğretim Elemanları Sayıları (2018 – 2019).....	35
Tablo 8. Türkiye’de Rekreasyon bölümlerindeki öğrenci sayıları 2018 -2019.....	36
Tablo 9. Türkiye’de Rekreasyon bölümlerindeki öğretim elemanı sayıları (2018 – 2019).....	36

TÜRKİYE'DE VE AVRUPA ÜLKELERİNDE REKREASYON EĞİTİMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ÖZET

İlk medeniyetlerden günümüze kadar bilim ve teknolojiye meydana gelen gelişmeler, bireylerin yaşamlarında boş zamanların artmasına neden olmuştur. Boş zamanların artması, bu zamanların verimli ve bireyin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde değerlendirilmesi ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Bu da boş zamanların değerlendirilmesi ifadesinin karşılığı ve kişinin temel gereksinimi olan rekreasyon kavramını ortaya çıkarmıştır.

Boş zamanların verimli ve ihtiyaçlara cevap verecek şekilde tasarlanması için rekreasyon faaliyetlerini yöneten, bireyleri rekreasyon faaliyetlerine yönlendiren, bu alanda eğitim almış birey ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyaç açığının kapatılması ise ancak Rekreasyon bölümleri öğretim programlarında bulunan dersler aracılığıyla, teorik bilgi birikimi ve beceri kazandırılmış ve bu bilgileri uygulamaya yansıtabilen bireylerin yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır.

Çalışmanın amacını, Avrupa'da bulunan üniversitelerin rekreasyon bölümleri müfredatlarının incelemek sonrasında elde edilen bilgiler ışığında Türkiye'de bulunan üniversitelerin rekreasyon bölümleri ile karşılaştırılmak ve Türkiye'de Rekreasyon eğitiminin gelişimine olumlu katkı sağlamak oluşturmaktadır.

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma verileri için, URAP (University Ranking by Academic Performance) 2018 sıralamasına göre, Rekreasyon bölümü olan, 5 Avrupa ve 5 Türk Üniversitesinin öğretim programlarını tespit etmek amacıyla Avrupa ülkelerinde 406, Türkiye'de 16 üniversitenin resmi web sayfası incelenmiştir. Elde edilen veriler, araştırmacı tarafından uzman görüşlerine başvurularak, içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Elde edilen bulgular ışığında; Türkiye'deki Rekreasyon bölümleri ders içeriğinin Avrupa ülkelerindeki Rekreasyon bölümleri ders içeriğine göre daha çeşitli ve fazla sayıda ders olduğu sonucuna varılmıştır. Türkiye'de Rekreasyon bölümlerinin açılış yılları incelendiğinde son yıllarda önemli ölçüde artış olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, bazı üniversitelerde Rekreasyon bölümü aktif olmasına rağmen yeterli sayıda öğrenci tarafından tercih edilmediği için eğitim verilmediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Boş zaman, Rekreasyon, Rekreasyon Eğitimi

A COMPARISON OF RECREATION EDUCATION IN TURKEY AND EUROPEAN COUNTRIES

SUMMARY

Developments in science and technology, from the first civilizations to the present day, led to an increase in leisure time in the lives of individuals. The increase in leisure time brought about the need to evaluate these times efficiently and to meet the needs of the individual. And this revealed the concept of recreation in return for the expression of making use of the spare times. There is a need for people who manage recreation activities, in order to design the leisure time productively and accordingly to the needs, direct individuals to recreation activities and have trained in this area. The closure of this need gap is only possible through the courses in the curriculum of the Recreation Departments through the training of individuals who have gained theoretical knowledge and skills, and who can reflect this knowledge into practice. The aim of the study is examination of the curriculum of recreation departments of universities in Europe then the light of findings, compared with the recreation departments of universities in Turkey and ensure a positive contribution to the development of Recreation education in Turkey. In this study, document analysis is used as data collection method. For the research data, according to the 2018 ranking of URAP (University Ranking by Academic Performance), 406 university's official website in Europe and 16 university's official websites in Turkey were examined so as to determine the curriculums of the most successful 5 European Universities and 5 Turkish Universities which have recreation department, The data obtained were analyzed using content analysis by the researcher by applying expert opinions.

In the light of the findings; It was reached that course content of recreation department in Turkey is more multifarious than course content of recreation department in European countries. When examining the initial years of the department of recreation in Turkey, it was seen that number of departments increased significantly in recent years. In addition, although some of the universities are active in the Recreation Department, it was observed that there was no training because they did not preferred by a sufficient number of students.

Keywords: Leisure, Recreation, Recreation education

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Sanayileşmedeki gelişmelere paralel olarak teknolojiye dayalı artan üretim ve refah seviyesi toplumunun yükselişi ile birlikte boş zamanlarda da önemli bir artış görülmektedir. Bu durum boş zaman olgusunun günümüzde giderek önem kazandığını göstermektedir. Bugün, toplumun çoğu kesiminde boş zaman ve bu zamanı değerlendirme önemli bir sorun olarak görünse de, insanların çalışma dışındaki serbest zamanlarında dinlenmekten ve sevdikleri ile hoşça vakit geçirecek işlerle uğraşmaktan zevk duydukları bilinmektedir. Bu nedenle, çalışma dışındaki geçirilen zaman, insanlar için büyük önem taşımaktadır (Şahin vd., 2009: 62).

Boş zamanların daha verimli kullanılması ve bilinçsiz yönetilmesinin önüne geçilecek şekilde tasarlanması için rekreasyon faaliyetlerini yöneten, bireyleri rekreasyon faaliyetlerine yönlendiren, bu alanda eğitim almış birey ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyaç açığının kapatılması ise ancak Rekreasyon bölümleri öğretim programlarında bulunan dersler aracılığıyla, teorik bilgi ve beceri kazandırılmış ve bu bilgileri uygulamaya yansıtabilen bireylerin yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır

Yönetim ve boş zaman tartışmalarında ihtiyaçlar konusunda en çok atıf yapılan teori Maslow'un teorisidir (Maslow, 1954), (Maslow, 1968). O İhtiyaçların hiyerarşik olarak sıralandığını öne sürmekte. Hiyerarşinin temelinde insanın temel fizyolojik ihtiyaçları (örn. Yemek, uyku, cinsel ilişki, barınak) ve hiyerarşinin tepesinde yaratıcılık gibi kendini gerçekleştirmenin psikolojik etkileriyle ilgili olan ihtiyaçlar ve başarı hissi vardır. Maslow'a göre, yüksek derecede ihtiyaçlardan herhangi biri devreye girmeden önce düşük ihtiyaçların karşılanması gerekir. Birçok rekreasyon teorisyeni oyun ve rekreasyonu aynı şey olarak görür. Diğer teorisyenler ise onların farklı birimler olduğunu savunurlar. Ancak, rekreasyonun bir yetişkin aktivitesi ve oyunun ise bir çocuk aktivitesi olduğu görüşü daha ağır basmaktadır.

Rekreasyon kelimesinin Latince 'sağlığı iyileştirme' anlamına gelen 'recreatio' dan gelmektedir. Bu yüzden bu terim geleneksel olarak bireyi geliştiren ve iyileştiren bir süreç olarak tanımlanmıştır. Rekreasyonun belli sınırları olduğunu savunan tarihsel yaklaşıma göre rekreasyon, insanları iş için yenileyen bir aktivitedir.

Türkiyede, içinde bulunulan sosyo-ekonomik şartlardan dolayı insanların gerek duyulandan fazla boş zamana sahip olduğu ve yılda yaklaşık olarak 108 gün hafta sonu tatili bulunduğu görülmektedir. Resmi tatiller ve yıllık izinler ile beraber bu rakam yılın

1/3'ünü geçmektedir. Sadece tam gün boş zamanları kapsayan bu rakam, akşamlar, kısmi zamanlı çalışmalar gibi diğer boş zamanlarla birlikte daha da artmaktadır. Ekonomide gerilik, sanayileşmeye geç girme, kırsal kesimde yılın yarısı çalışıp, diğer yarısında zorunlu olarak boş kalma gibi nedenlere ek olarak işsizlikten doğan boş zamanlar, zorunlu olarak ikili ya da üçlü öğretim ya da program yetersizliğinden doğan öğrenci kesminin boş zamanları, sosyal kurumlarda, ceza evlerinde, çok sayıda engelliler ile yüksek sayıdaki ev hanımlarının serbest zamanları, Türkiye'de yaşanan boş zaman fazlalığına örnek olarak gösterilmektedir (Karaküçük, 2008: 310).

1.1. Problem

Türkiye'de Rekreasyon bölümlerinin ders içeriği ve Avrupa'daki Rekreasyon bölümlerinin ders içeriği arasındaki farklılıklar ve benzerlikler nelerdir?

1.2. Amaç

Bu çalışmada, Türkiyede ve Avrupa ülkelerinde Rekreasyon eğitim ve öğretim programlarının belirlenerek, çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini araştırmak ve Türkiye'de Rekreasyon eğitimine olumlu katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

1.3. Önem

Boş zamanları değerlendirmek için yapılan aktiviteler olarak tanımlanan rekreasyonun olumlu etkileri fiziksel, psikolojik, zihinsel ve toplumsal olmak üzere birçok açıdan önemlidir. Bu sebepten dolayı Türkiye'de Rekreasyon eğitimi programının geliştirilmesi amacıyla, Avrupa ülkelerindeki Rekreasyon eğitimi ders içerikleriyle karşılaştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma rekreasyon hizmetlerinin sunulmasında ihtiyaç duyulan nitelikli elemanların yetiştirilmesi açısından önemli bir çalışma olacağı beklenmektedir. Aynı zamanda bu araştırma, Türkiye'de bu alanda eğitimin gerekliliğinin önemini bilimsel olarak vurgulama fırsatı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışma bulguların Türkiye'de rekreasyon öğretim programlarının oluşturulması, güncellenme ve yenilenmesi; Türkiye'de rekreasyon eğitimi veren kurumların Avrupa Birliği standartlarına ulaşması ve eğitim programlarının yapılanmaları ve alan yazına katkı sağlama bakımından faydalı olabileceği düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada Türkiye'deki rekreasyon bölümlerine mevcut olan veya için önerilecek müfredatta okutulabilecek olan dersler, öncelikli olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde

bulunan üniversitelerin rekreasyon bölümleri müfredatlarında bulunan derslerden seçilmiştir. Bunun nedeni, rekreasyon bölümlerinin ilk kez Amerika kıtasında 1920'lerin ortasında açılmış ve 1940'lı yıllarda müfredatlarında bölümle ilgili derslere yer verilmeye başlanılmış (Kızanıklı, 2014: 50) olduğu varsayımdır.

Avrupa'da en başarılı üniversiteler içerisinde, lisans düzeyinde rekreasyon eğitimi veren 5 üniversiteye ulaşılmış ve bu sayının yeterli olacağı varsayılmıştır.

1.5. Hipotezler

H1: Türkiye ile Avrupa ülkelerinde Rekreasyon bölümü öğretim programlarında ders sayısı açısından benzerlik var mıdır?

H2: Türkiye ile Avrupa ülkelerinde Rekreasyon bölümü öğretim programlarında ders içeriği açısından benzerlik var mıdır?

H3: Türkiye'de Rekreasyon bölümlerinde öğretilen uygulamalı ve teorik dersler yeterli midir?

H4: Türkiye'de çok sayıda Rekreasyon bölümü açılması, Rekreasyon alanından mezun olan öğrencileri için iş istihdamında tehlike arz etmekte midir?

H5: Türkiye'de aktif olan tüm Rekreasyon bölümleri öğrenciler tarafından tercih edilmekte midir?

H6: Türkiye'de bölgelerin özelliklerine göre spesifik branşlara yönelik Rekreasyon eğitimi verilmekte midir?

H7: Türkiye'de Rekreasyon bölümü açılışlarında artış var mıdır?

H8: Türkiye'de Rekreasyon ile ilgili bölümler sadece turizm ve spor alanlarında sınırlı mıdır?

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma kapsamında bulunan Avrupa'da lisans düzeyinde rekreasyon eğitimi veren üniversitelerin müfredat programlarındaki derslere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu müfredat programlarına ulaşmak amacıyla URAP (University Ranking by Academic Performance) 2018 sıralamasına göre Avrupa'da en başarılı 435 üniversitenin resmi web sayfaları incelenmiştir. Türkiye'de ise YÖK'ün resmî web sitesinde yer alan devlet üniversitelerin web sayfaları incelenmiştir.

BÖLÜM 2. İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Boş Zaman

2.1.1. Ruh Hali Olarak Boş Zaman

Boş zaman sadece bir ruh hali olarak görülmektedir ve bunun zor tarafı, onun karmaşık bir olgu olduğu gerçeği altında yatmaktadır. Boş zamanın fizyolojik, sosyal ve psikolojik boyutları daima kesişmektedir. Boş zaman deneyiminin psikolojik yönünü analiz etmek, bir takım kriter öneren çok az sayıdaki psikoloğun ilgisini çekmektedir.

2.1.1.1. Algılanan Özgürlük

John Neulinger'e göre, henüz kariyerinin başındayken, boş zaman deneyimindeki öncelikli psikolojik etken, algılanan özgürlüktür. Bu "kişinin yaptığı şeyi kendi seçimiyle ve isteyerek yaptığını hissetme durumudur" (Neulinger, 1974). Burada önemli olan, kişinin aktiviteyi özgürce seçtiğinin algılanmasıdır. Neulinger, daha sonra iki kriter daha ekledi: boş zaman aktivitesi ve onun sonuçlarının kalitesi için motivasyon. Kelly'e göre (1987), birey dışı algı için hiçbir gerekli algı olmadığından herhangi bir bağlamda bulunabilen bu iki ölçüt tutumsuzdur.

2.1.1.2. Autotelic (kendine yönelik) Aktiviteler

Bu aktiviteler, kendileri için ve kendileri tarafından yapılan aktiviteler anlamına gelir. Daha büyük özgürlük daha fazla birlikteliği de beraberinde getirir mi? Sorusunu Mannel ve Brodley sordu(1986). Onlar özgürlük ve boş zaman çalışmalarında, dışa yönelik deneklerin içe yönelik deneklere göre daha az özüksendiğini buldular. Ayrıca onların bulguları da boş zaman deneyimi belirlemede kritik olan algılanan özgürlük içeriğini destekler.

Algı, Mihalyi Csikszentmihalyi'nin çalışmasında da önem taşımaya devam etti (1975). Ona göre bireylerin sadece özgürlük algısı değil, aktivite algısı da önemlidir. Eğer katılımcı aktivite yapmayı çok zor olarak algırsa kaygı ortaya çıkar. Başka bir deyişle, eğer aktivite çok kolay olarak algılanırsa, can sıkıntısı ile sonuçlanır. Bu yüzden Csikszentmihalyi aktivite deneyimi için en uygun şartı "akış" olarak adlandırmakta.

2.1.1.3. Faydalı Sonuç

B.I. Driver, H.E.A. Tinsley ve ortakları çalışmalarında boş zaman deneyimlerinden türetilmiş örnek çalışmalara yoğunlaştılar. B.I. Driver doğal kaynakların rekreasyonel

amaçla kullanımının faydalarını ölçmek için bir dizi ölçek üzerinde de çalıştı (1976). Önce 39 psikolojik fayda sağlayan 19 alan tanımlandı ve bu faydaları ölçmek amacıyla “Rekreasyon Deneyim Tercihi” (REP) ölçeği yapılandırıldı. Sonuç olarak Driver’ın modeline göre kişinin boş zaman aktivitelerine katılmasının nedeni; değerli, pozitif ve faydalı olacağı yönünde beklentilerinin olmasıdır.

Driver ve Brown (1978) sonra, boş zaman yöneticilerine yardımcı olabilecek, Rekreasyon Fırsat Spektrumu (ROS) diye adlandırılan ölçekten elde edilen bilgiyi kullanmak için bir sistem geliştirdi. Bu sistem boş zaman ortamını bireyselliğe uygun fırsat spektrumu olarak belirler ve doğallığın 6 seviyesini şöyle tanımlar: İlkel, kısmen ilkel, motorize olmayan kısmen ilkel, motorize edilmiş kısmen ilkel, doğal yol, kırsal ve kentsel. ROS’a göre daha fazla ilkel düzenleme daha fazla yalnızlık deneyimi, huzur, özgüven ve doğaya yakınlık hissi yaratabilir.

2.1.2. Kişisel Özellikler ve Boş Zaman Deneyimi

Kişisel özelliklere gözlemlenebilir farklılık boyutlarının devamı olarak bakılabilir. Böylece boş zaman tercihleri nitel veya nicel olarak düzenlenebilir. Kişisel özellikler, boş zaman davranışlarını belirleyebilme ihtimali olan eğilimlerdir. Muhtemelen açık alan rekreasyonu ile ilgili en çok merak uyandıran davranış T tipi kişilik olarak adlandırılan kişilik karakteri olanların davranışlarıdır. Heyecan arayışında olan, risk alan ve dürtü ve heyecan arayan maceracılar T tipi karaktere sahiptir. Bu kişiler aktivite sağlayıcılara muazzam endişe ve aşırı baş ağrıları verir.

2.1.2.1. Boş Zaman ve T Tipi Kişilik

Farley’e göre (1986) T tipi kişilik bir dizinin sonunda yer alır. T tipi kişiliğin zıttı olan dizinin baş tarafında ise t (küçük harfle) tipi kişilik yer alır. Tahmin edileceği üzere çoğu insan bu iki uç noktanın arasında yer alır. T tipi karaktere yakın olanlar fiziksel olarak çok az uyarılırlar ve bu yüzden macera ararlar. Normalde insanlar yüksek ve düşük uyarılma arasında, biraz orta seviyede ayarlanmış macera ararlar. Ender olarak bazı insanlar olağan dışı bir şekilde düşük uyarılma özelliği ile doğar ve onlar zihinsel ve fiziksel uyaranlara çok duyarlı değildirler. Onlar, yani büyük T karakterine sahip olanlar yüksek seviyede uyarıcı deneyimler ve çevreler arayabilmektedir. – onların az uyarılmasının kesin biyolojik temelli olup olmadığı henüz net olarak bilinmemektedir. Biyolojik farklılıklara bağlı kişisel özellikler büyük T karakterine sahip insanları diğerlerinden ayırır. Onlar yaratıcı olmaya daha eğilimli, daha dışa dönük ve daha deneyimcidirler. Ayrıca onlar risk almaya daha çok eğilimlidirler. Aktivite sağlayıcılara göre bu kategoride genellikle erkek ve genç insan bulunur. Örnek verecek olursak bu kişiler, balonla uçmayı seven kişiler, dağ tırmanıcıları ve paraşütçülerdir.

Bu kategorideki kadınların sayısı gittikçe artmaktadır (Mills 1986). Risk aktivitelerine katılan kadınların aktiviteleri arasında Avustralya’daki 1.700 mil alanı kapsayan taşrayı deve üzerinde beş ay boyunca yalnız başına geçmek, 26.000 fit olan Ana Purna’ya

tırmanmak ve Papua Yeni Gine’yi yalnız başına geçmek var. Jan Reynolds neden Çin’in batısındaki 25.000 fit olan Mustagata’ya tırmandı? O bu soruya şöyle cevap vermekte; “Mustagataya tırmandıktan sonra en derin tatminliğimi hissettim, altınların arasında olmak, gün ışığının kaybolması ve kendini nadir biri olarak hissetmek gibi bir şeydi. Eğer yine olursa, kıymetli bir mücevher gibi değerini bileceğim”

2.1.2.2. Boş Zaman ve Karakter Özellikleri

Karakter ile ilgili çalışmalarda, teorisyenler bunu bir dizi devamlılık sürecinin yanı sıra kişisel özellik boyutlarının oluşumu olarak tanımlamakta. Bu özellikler boş zaman tercihini içeren davranış şekilleridir. Driver ve Knopf (1977) Elli rekreasyon katılımcısının kişisel özelliklerini incelemek için Karakter Araştırma Formu (PRF) kullandı ve şu sonuçlara vardı:

1. Kişisel özellikler muhtemelen rekreasyon aktivitesi seçimini etkiler bunun için kişiler çoğunlukla ilgi duydukları aktiviteleri seçerler. Ayrıca doğrudan ilişkiler bu çalışmada zayıf kaldığı için başka çalışmalara gerek duyulmaktadır.
2. Seçilen karakter değişkenleri, seçim yapıldığında tercih edilen aktiviteye katılım miktarıyla büyük bir şekilde alakalıdır.
3. Bir rekreasyon aktivitesi için, tercih edilen aktiviteyle ilgilenmeye karar verildiğinde kişilik özelliklerinin, arzulanan sonuçların veya deneyimlerinin farklı türlerinin olması önemlidir.

Boş zaman davranışını anlamaya çalışmak için kişisel özelliklere göre bağımlılığın eleştirisi, çevre rolünün hariç tutulmasına bağlıdır. Bundan dolayı psikolojik çevreye olan ilgi boş zaman davranışını ortaya çıkarmada nispeten rol oynar.

2.1.3. Çevre ve Boş Zaman Deneyimi

Çevrenin, özellikle doğal çevrenin motivasyon üzerindeki tutumlara karşı ve boş zaman deneyim tatmini üzerindeki rolü nedir? Stokols ve Altman (1987), çevre psikolojisi alanında iki uzman, geçmişte ilgi görmüş olan kişisel özellikler ve etkileşim içerisinde psikolojik araştırmanın önemini akla getirir. Bu kişisel özellik çalışması evrensel kuralları bulmaya çalışmakta ve elementler arası ilişkiler üzerindeki etkileşime odaklanmakta.

Williams’a göre (1986), 1960 yılının sonlarına doğru yaptığı araştırma sonucu, bağımsız kişilerin incelenmesindeki sosyal psikoloji yeni bir şekil aldı. Yapılmış olan birey ve grup arasındaki ilişki araştırması tahmini olarak üç ayrı bakış açısı altında incelenebilir. Deneysel estetik olarak adlandırılan ilk yaklaşım, kişinin deneyimindeki ortam anlamına gelir. İkinci yaklaşım, çevresel bilişsellik, deneyimdeki ortamı anlamaya hitap eder. Davranış ekolojisi olarak adlandırılan üçüncü yaklaşım, direkt olarak doğal çevredeki

davranış modellerine yoğunlaşır. Williams, bu yaklaşımların bulgularını şu şekilde özetlemiştir:

2.1.3.1. Deneysel Estetik

Bu yaklaşım, doğal çevrenin yapısal ve organizasyonel kalitesine odaklanır. Örneğin, parka nasıl biçim verilmiş? Bir estetik deneyim belli bir canlandırma seviyesine bağlı olarak etkili bir olay takibi ile meydana gelir. Bu seviye, söz konusu yapı veya organizasyonel kaliteye bağlıdır. Psikolojik uyarılma, sevinçten havalara uçma hissi olarak değerlendirilir ve gerçek motivasyonun büyük bir kaynağı olarak görülür. (Ellis, 1973) fakat uyarılma, kendi başına yeterli şart değildir. Örneğin uyarılma işte olabilir ve hatta çok fazla uyarılma boş zaman aktivitesindeyken bile meydana gelebilir. Ayrıca boş zaman gibi aktivite algısı da bitebilir. Boş zaman için başlatılmış bir aktivite çok yapısal da olabilir.

2.1.3.2. Çevresel Bilişsellik

Williams'a göre (1986:MIA) asıl vurgu, dürtü kaynağı yerine bilgi kaynağı olarak görülen çevre algısıdır. Doğal yerleşimin özelliklerini yorumlamak, önemli rekreasyonel durumlar ve sonuçlar için önemli ipuçları verebilir. Örneğin: tam eğimli bir mekan neşelendirici bir kayak deneyimi yaşatır. İnsanoğlu, deneyimlerini kategorize etmeye ve sınıflandırmaya eğilimli olduğu için bu kategorize ve sınıflandırma birikimleri özellikle boş zaman aktiviteleri yöneticileri için kullanışlı olabilir. Tversky ve Hemenway (1983) doğal çevreler için bu tekniğe başvurular. Onlar özelliklerini belirlediler ve şahıslardan her bir kategoriye uygun olan aktivitelerini tanımlamalarını istediler. Bu süreç doğa deneyiminden sonraki bölümün altında gösterildiği gibi planlamada çalışanlara ve müdürlere de faydalı olabilir.

2.1.3.3. Davranış Ekolojisi

Bu yaklaşım günlük ortamlarda araştırma için ayarlanan yapay ortamlardan ziyade doğal ortamlar da dahil olmak üzere insanların nasıl yaşadıkları ve davrandıkları ile ilgilenir. Ortamlar belli bir süreliğine verilen alan içerisindeki davranışı analiz ederken kullanılan temel konu haline gelirler. Örneğin, belli bir mevsimde parkta bir davranışı incelemek sadece fiziksel özellikleri değil aynı zamanda davranışın rekreasyon alanındaki psikolojik ve sosyal boyutlarını da ele alır. Bu yaklaşım, doğal ortamlardaki tecrübeler dahil, boş vakit tecrübelerinin tedarikçilerine ve müdürlerine faydalı olabilir.

2.1.4. Boş Zaman ve İnsan İhtiyaçları

2.1.4.1. İnsan Motivasyonu ve İhtiyaç

Basit bir kanı şudur ki, insanın eksikliğini hissettiği şey ihtiyaçtır ve o 'Bireydeki kazanılmış veya fizyolojik herhangi bir yokluk veya eksiklik' olarak tanımlanmıştır (Morgan ve King, 1966). İhtiyaçlar burada dürtüler ve öncelikler olarak görülen

şeylerden ayrılırlar. Bunlar kendini motive etmek yerine motivasyona sebep olan şeylerdir (Murray, 1938).

McDougal (1976), doğuştan gelen bir dizi özellikleri azaltarak davranış içgüdüsünü açıklama girişiminde bulundu, fakat bu tanım değişebilir. İçgüdüsel teori genel olarak literatürden çıkarılmış durumda olmasına rağmen McDougal'ın teorisi, motivasyon teorisinde birçok açıdan dönüm noktası oldu. Bu davranış bilimcilerinin, neden şuan davranmakta olduğumuz gibi davrandığımızı keşfetmek için daha fazla gayret göstermesine yol açtı. Aynı zamanda birçok psikoloji bilimcisini, insan motivasyonunu açıklayan, daha geniş kapsamlı ve yaygın kavramlar aramaya yöneltti. McDougal'ın teorisinden kurtulmak için temel fikirlerden biri, insan davranışının büyük kısmının amaçlı ve hedefe yönelik özelliğinin olmasıdır.

Dürtü hedefe yöneliktir; enerji açığa çıkarır. Genellikle insan kişiliğinin motive edici faktörü olarak kabul edilir. Yiyecek dürtüsü, seks dürtüsü, keşif için dürtü vb. gibi farklı türler vardır. Bu kavramı özetleyen Young (1961) şunları ifade eder: 'Dürtü, kısa stimülasyondan ziyade sürekli bir motivasyondur, sürekli aktifleştirici bir enerji verme işlemidir.'

İnsan ihtiyacının motivasyonel yönünü itici güç olarak gören birçok psikolog bunu "homeostaz" kavramı ile birlikte tanımlar. İnsanların göreceli iç istikrarın durumunu koruma konusunda temel bir ihtiyacı vardır. İhtiyaçlar, homeostazı rahatsız eden unsurlar olarak algılanabilir; bu durumda dürtüler, bireyi kaybedilen dengeyi geri kazanmaya iten güçlerdir.

Homeostaz, fizyolojik ihtiyaçlar açısından anlaşılması en kolay olanıdır. Soğuk algınlığı veya açlığın giderilmesi buna örnek gösterilebilir. Başarı ihtiyacı, kendini gerçekleştirme ve kabul görme gibi doğada sosyal olan ihtiyaçlar, homeostaz açısından daha kolay hesaba katılmaz. Bununla birlikte, "psikolojik homeostaz" ilkesi daha önce de belirtildiği gibi Shivers tarafından "yenilenmenin" temeli olarak kullanılmıştır.

Freudian teorisine göre, insanların tüm davranışları motive edilmiştir. Hiçbir şey tesadüfen olmaz, hatta 'tesadüfi' görünen davranışlar bile yoktur. Bu yüzden sık sık 'dil sürçmesi' üzerine konuşuruz; Dilin günlük hataları, kazaları ve sürçmeleri, sadece 'tesadüfi' olmaktan uzak, altta yatan bilinçsiz dilekler veya niyetlerden kaynaklanır (Freud, 1974).

Motivasyon açısından, Freud insanlarda iki temel itici güç görmekte: cinsel ve saldırgan. Tüm davranışları bilinçsiz bir biçimde yansıtan temel dürtüler, id olarak bilinen ruhun temel seviyesinde bulunur. Bunlar sabit davranış kalıpları değil, dışsal talepler ve kısıtlamalar, yani dış dünyadaki "gerçekler" aracılığıyla işlev görürler. Temel dürtüleri yönlendiren ve değiştiren iki psişik yapı, ego ve süperego'dur. Bunlar temel dürtüleri sosyal olarak kabul edilebilir kanallara yönlendirir.

Freud, erken çocukluk döneminin gelişim aşamalarına büyük önem vermiş, ancak sonraki yaşam döngüsü aşamalarına çok fazla önem vermemiştir. Bununla birlikte (Erikson, 1959), gelişimi yaşam döngüsü boyunca devam eden bir süreç olarak görmüştür. Onun gelişim teorisi, ihtiyaçların kendilerini geliştirici olduğunu gösteriyor.

İhtiyacın motivasyonla ilgili olduğu makul bir sonuç gibi görünmektedir: “Motivasyon ihtiyacı teorilerinde birey içinde bir durum veya güç olarak görülmektedir. Bu, ya memnuniyet arayışına yol açan açık bir durum olabilir, ya da tamamlanma yolunda bir harekete yol açan psikolojik eksiklik çağının bir hali olabilir (IFEWDART, 1976). Her iki durumda da ihtiyaç, hedefe yönelik davranışlarda yer alan - bilinçli ya da bilinçsiz - süreçleri ifade eden motivasyonel bir kavramdır.

2.1.4.2. Boş Zaman İhtiyaç mıdır?

Yönetim ve boş zaman tartışmalarında ihtiyaçlarla ilgili en çok atıf yapılan teori Maslow'un teorisidir (Maslow, 1954), (Maslow, 1968). O ihtiyaçların hiyerarşik olarak sıralandığını öne sürmekte. Hiyerarşinin temelinde insanın temel fizyolojik ihtiyaçları (örn. Yemek, uyku, cinsel ilişki, barınak) ve hiyerarşinin tepesinde yaratıcılık gibi kendini gerçekleştirmenin psikolojik faktörleriyle ilgili olan ihtiyaçlar ve başarıma hissi vardır. Maslow'a göre, yüksek ihtiyaçlardan herhangi biri devreye girmeden önce düşük ihtiyaçların karşılanması gerekir.

Maslow'un hiyerarşisinin uygulanmasında bazı sorunlar görülmekte; örneğin, ihtiyaçlar zorunlu bir şekilde hiyerarşik olarak sıralanmamıştır ve sektörlere ayrılmamıştır, ancak çoğu zaman kesişir ve aynı anda ortaya çıkar. Bununla birlikte, teori bireyin gelişimsel ihtiyaçlarını vurgulamaktadır. Maslow tarafından ihtiyaç artık bir gerginlik durumunun azalması veya homeostatik dengeye dönüş olarak görülmekte. Bunun yerine, insanlar daha olumlu bir büyümenin gerçekleşmesi için çaba sarf ediyorlar. Psikolojiye hümanist bir yaklaşımı olan pek çok kişi aynı zamanda kendini gerçekleştirme ve büyüme için insan ihtiyacını vurgulamaktadır (Carl, 1961). Maslow'un hiyerarşisi, bireylerin sahip olduğu farklı ihtiyaç türlerini tanımlamanın ve kategorilere ayırmanın yararlı bir yoludur.

Bu temaya dayanan (Tillman, 1974), insanların 'boş zaman ihtiyaçlarını' belirlemede önemli olduğunu düşündüğü ihtiyaçları şu şekilde belirledi:

1. Macera içeren yeni deneyimler.
2. Rahatlama, kaçış ve fantezi.
3. Tanıma ve kimlik.
4. Güvenlik - susuzluk, açlık veya acıdan uzak olmak.
5. Hakimiyet - başkalarını yönlendirmek veya çevresini kontrol etmek.

6. Tepki ve sosyal etkileşim, başkalarıyla ilişki kurmak ve onlara tepki vermek.
7. Zihinsel aktivite - algılamak ve anlamak.
8. Yaratıcılık.
9. Başkalarına hizmet – gerekli olan ihtiyaç.
10. Fiziksel aktivite ve zindelik.

Ancak, 'boş zaman ihtiyacı' kavramı yanıltıcıdır. İnsanların ihtiyaçları çeşitli yollarla giderilebilir. Bu yollardan biri boş zaman fırsatı olabilir: Sonuç olarak boş zaman, ihtiyaç değildir denilebilir.

2.1.4.3. Sosyal İhtiyaçlar

Bradshaw'un ihtiyaçları kavramsallaştırılması, farklı toplumsal ihtiyaçların belirlenmesinde ortaya çıkan sorunlarla ilgilidir (Bradshaw, 1972). O sosyal ihtiyaçların dört kategoride sınıflandırılmasını önermekte: normatif; hissedilen; ifade edilen ve karşılaştırmalı. Ayrıca Bradshaw “İhtiyaç” konusundaki dört yaklaşımın kesişen düşüncelerinin “gerçek” ihtiyaç için objektif değerlendirmelere yardımcı olacak bir model oluşturmak için kullanılabileceği sistemi araştırmıştır.

(Mercer, 1973) ve daha sonra (McAvoy, 1977) ve (Godbey, 1976), Bradshaw'ın konseptlerini rekreasyona uyguladılar. Godbey ve diğerleri, ek kategoriler ekleyerek sosyal ihtiyaçlar modelindeki sınıflandırma sayısını genişletti: yaratılmış ihtiyaçlar, değişen ihtiyaçlar ve yanıltıcı ihtiyaçlar.

2.1.4.3.1. Normatif (İdeal) İhtiyaçlar ve Boş Zaman

Normatif ihtiyaçlar, rekreasyon ve eğlence alanındaki profesyoneller tarafından yapılan değer yargılarını temsil eder (açık alan standartları için kriterler gibi). Standart olarak belirtilen bu normatif ihtiyaçlar genellikle nicel olarak ifade edilir.

Normatif ihtiyaçların boş zaman sunumunun ana belirleyicisi olarak kullanılmasında bir takım noktalara itiraz edilebilir. Standartların geliştirilmesi, genellikle keyfi ve önyargılı, küçük grup değer oryantasyonlarına dayanır. Bir bütün olarak toplum için geçerli olamazlar.

2.1.4.3.2. Hissedilen İhtiyaçlar ve Boş Zaman

Hissedilen ihtiyaçlarının belirlenmesindeki problem, insanların isteklerini ve kültürel ortamından etkilenen ihtiyaçlarını dile getirme konusunda zorluk çekmeleridir. Hissedilen ihtiyaçlar, bir bireyin sahip olduğu ancak henüz aktif olarak ifade etmediği bir istek olarak tanımlanabilir; Bu ihtiyaçlar, bir insanın ne yapmak istediğini düşünmesi temeli üzerine kuruludur.

Mercer'e (1973) göre, hissedilen ihtiyaçlar büyük lde öğrenilmiş kalıplardır; Genelde alışkın olduklarımızı istiyoruz. Birçok durumda, hissedilen ihtiyaçlar, bireyin bilgisi ve mevcut rekreasyon ve eğlence hizmeti olanakları hakkındaki algıları ile sınırlıdır. Bununla birlikte, kitle iletişimi, bireyin normal olarak varoluş dünyasının dışındaki bilgi ve deneyimler için potansiyelini genişletmiştir. Bundan dolayı, bir yandan hissedilen ihtiyaçlar bireyin fırsat algısı ile sınırlıdır; fakat diğeryandan onlar, bir insanın ne yapmak istediğini hayal etmesi durumunu temel alabilir.

Hissedilen ihtiyaçlar kavramı, iki nedenden dolayı rekreasyon ve boş zaman hizmetlerinde kullanılabilir. İlk olarak, insanların yapmak istedikleri şeyleri dile getirmelerini sağlar. İkincisi, bireylerin boş zamanlarında yapmak istedikleri şeylere, boş zaman seçenekleri basitçe onlara göre dikte edilmelerinden ziyade katılmaktan daha mutlu olacaklarına inanmalarına olanak sağlar.

2.1.4.3.3. İfade Edilen İhtiyaçlar ve Boş Zaman

Bireylerin gerçekte katıldığı bu faaliyetler ifade edilen ihtiyaçların içinde yer alır. Bu aktiviteler yöneticiye, mevcut eğlence tercihleri, zevkler ve ilgi alanları hakkında gerçekten bilgi katılımı sağlar. İfade edilen ihtiyaçlar hissedilen ihtiyaçları "harekete geçirilmiş" halidir. Ancak, boş zaman kaynakları, programlar ve hizmetler yalnızca ifade edilen ihtiyaçlara dayanıyorsa (insanların yaptıkları), uygulayıcı yeni hizmetlerin ve programların başlatılmasını engelleyebilir. Ek olarak, katılımcıların davranışları mevcut olan özel programlarla sınırlıdır. İfade edilen ihtiyaçların kendisi, dahil olma potansiyelinin toplam resmini vermez. Maliyet, erişim, hava ve moda faktörleri sayı dalgalanmalarına neden olabilir. Yeni ve alışılmamış bu tedarik, daha önce bulunmayan yerlerde kendi talebini yaratabilir. Ancak, ifade edilen ihtiyaçlara dayalı programlama, en yüksek sesle bağıranları destekleme eğiliminde olabilir!

2.1.4.3.4. Karşılaştırmalı İhtiyaçlar ve Boş Zaman

Genellikle bir birey veya kuruluş kendini başka bir şahıs veya kuruluşla karşılaştırır. Bu tamamen ilgisiz yapılabilir veya eksiklikleri tespit etmenize yardımcı olabilir. Karşılaştırmalı ihtiyaçlar yaklaşımı hizmetler, tesisler, kaynaklar ve programlara uygulanabilir. Örneğın, zel gruplar (rneğın engelliler, yaşlılar, zihinsel engelli ve etnik ve irksal azınlıklar) için sağlanan hizmetler ve nüfusun geri kalanı için sağlananlar arasında farklılıklar olabilir.

İhtiyaç değerlendirmesi yöntemini ihtiyaç değerlendirmesi ve program planlamasında kullanırken dikkatli olunmalıdır. Bir kişide iyi olan bir durumun – aktivitenin başka bir kişide de otomatik olarak etkili olacağı varsayılmaz.

2.1.4.3.5. Yaratılan İhtiyaçlar ve Boş Zaman

(Godbey, 1976), Bradshaw'un sosyal ihtiyaçlar taksonomisini genişletip, beşinci ve yaratılmış ihtiyaçları da ekledi. Konsept, politika yapıcıların ve profesyonellerin,

insanların ne yaptıklarından veya ne yapmak istediklerinden bağımsız olarak boş zaman ilgileri ve değerleri yaratabileceği anlamına gelir. Yaratılan ihtiyaçlar, kuruluşların 'bireylerle tanıştığı ve daha sonra katıldığı bazı faaliyetler pahasına katılacağı' rekreasyon faaliyetlerini ifade eder. Başka bir deyişle, yaratılan ihtiyaçlar, yalnızca kuruluş tarafından belirlenen ve katılımcı tarafından soru, istek veya önceden bilgi ile kabul edilen programlar, hizmetler ve faaliyetler anlamına gelir.

(Edginton ve ark., 1980), yaratılan ihtiyaçlar yaklaşımı, katılımcıya ve kuruluşa ihtiyaçları belirleme yöntemi olarak yararlı olabileceğini şu şekilde ifade etmekte:

“Birçok kişi, daha önce göz önünde bulundurmadıkları bir ilgi alanını belirlemelerine yardımcı oldukları için kuruluşlara minnettar olur. Bir anlamda, yaklaşım, rekreasyon felsefesinin ve eğlence hizmet organizasyonlarının önemli bir bileşeni olan boş zaman eğitiminin bir şeklidir. Organizasyon ayrıca, teşvik ve zenginleştirme için fırsatlar yaratan bir ajans olarak hizmet ederek de fayda sağlar. Sonuç olarak, bireyler kurumu yenilikçi deneyimler sağlama aracı olarak görebilirler '.

Katılımcının ayrıca, hissettikleri, ifade ettikleri ve karşılaştırmalı ihtiyaçlarını teşhis etme yeteneği vardır. Diğer yaklaşımlarda olduğu gibi, yaratılan ihtiyaçlar metodu ihtiyaçları tanımlamak ve yorumlamak için mevcut tüm araçlarla birlikte kullanılmalıdır.

2.1.4.3.6. Yanıltıcı İhtiyaçlar ve Boş Zaman

Lüzumsuzluk, aslında yanlış olan ihtiyaçlar yaratılabilir. (Young, 1961), bir bireyin ihtiyaç duyduğunun farkında olduğu ile başkalarının ihtiyaç duyduğunu düşündüğü arasındaki farkları araştırır. Bu, bireyin ve dışarıdakilerin ihtiyaç duyduğu değer konusunu gündeme getirmektedir. Bu değerler farklı olabilir.

(Marcuse, 1964), toplumu, bireyin temelde olmayan ama bir bütün olarak toplumun çıkarlarına hizmet eden, belirli bir tür 'ihtiyaç' konsepti geliştirmiştir. Böylece insanlar toplumun genel yararına olduğu düşünülen arabalara, televizyonlara veya videolara 'ihtiyaç' duymaktalar. Marcuse, bu tür ihtiyaçları kesinlikle gerekli olmadıklarından dolayı yanlış ihtiyaçlar olarak adlandırır. Aslında bunların diğer ihtiyaçlardan farklı olduğunu kanıtlamak zordur ancak Marcuse için bu ihtiyaçlar istenmeyen değerleri temsil etmekte.

2.1.4.3.7. Değişen İhtiyaçlar ve Boş Zaman

Rhona ve Robert Rapoport, Leisure and the Family Life Cycle (1975), her insanın ihtiyacı olmasına rağmen, bu ihtiyaçların yaşamın bir aşamasından diğerine ilerledikçe değiştiğini iddia etmekte. Yaşam döngüsündeki değişimlerin gelişimsel doğasını yansıtan anahtar kavramlar, meşguliyetler - “zihinsel soğurma”, ilgi alanları ve aktivitelerdir. Endişeler, derin bir motivasyon seviyesinde ortaya çıkar. Bazı endişeler yaşam döngüsü boyunca mevcut olabilir, ancak belirli bir aşamada özellikle belirgin

olma eğilimindedir. Yaşam döngüsündeki her bir aşamaya atfedilen meşguliyetler, nüfusun farklı kesimleri için en uygun provizyonu sağladıklarından dolayı temel öneme sahip oldukları için dikkate değerdir. Kew ve Rapoport'ta (1975) bildirilen ana aşamalar aşağıda özetlenmiştir:

(a) birinci aşama - gençlik (okul yılları)

Ortaya çıkan kişisel kimlik.

Otoriteye karşı savaşıma eğilimi.

Keşif - deneyimsel, cinsel, fiziksel, zihinsel ve duygusal stimülasyon.

(b) İkinci aşama - genç yetişkin (yuva kurmak için okuldan ayrılma)

Sosyal kimliğin geliştirilmesi.

Daha samimi ve kararlı ilişkiler.

Daha önce reddedilen aile ile yeniden bütünleşme eğilimi.

(c) üçüncü aşama - kuruluş (uzatılmış orta yaş)

İş ve aile hayatı sorumluluklarına bağlılıklar.

Verimlilik ve performansın önemi.

Belki de daha sonra, hayal kırıklığına ve depresyona neden olabilecek idealleri ve taahhütleri sorgulama eğilimi

(d) Dördüncü aşama - final aşaması (işin sonu ve yaşam sonu arası)

Sosyal ve kişisel entegrasyonun sağlanmasına vurgu.

Çevre ile uyum sağlamaya çalışma.

Tutum ve taleplerin ana düzenlemeleri.

Çok fazla faktöre bağlı olarak, çok çeşitli ilgi alanları.

Rapoportlar, rekreasyonel faaliyetlerin ilgi alanlarından ortaya çıktığına ve ilgi alanlarının kaygılardan ortaya çıktığına inanmaktadır. Kaygılar ve ilgiler arasında birebir ilişki yoktur ve belli ilgi alanları farklı faaliyetlerle tatmin edilebilir. Bununla birlikte, belirli ilgi 'kümelerinin' açıkça her ana yaşam döngüsü aşaması ile ilgili olduğu görülmektedir. Rapoport'un tezi, tüm insanların kişisel kimlik arayışına sahip olmaları yönündedir. Onun araştırmalarının temelinde insanlar temel kaygılara sahipler. Özel kaygılar, çeşitli ilgiler yoluyla deneyimlenebilir ve ilgi ifadeleri belirli aktivitelerle kolaylaştırılabilir.

Her insan, birbirinden ayrı fakat birbiriyle ilişkili aşamalardan oluşan bir 'kariyere' sahip olarak görülür. Üç ana aşama aile, iş ve eğlence ile ilgilidir. Bu nedenle, hayatın her bir aşaması, evlilik ve çocukların doğumunda olduğu gibi kaygı, ilgi ve faaliyetlerde değişiklikler meydana getirir.

2.1.4.4. İhtiyaçlar, Talepler, Boş Zaman ve Rekreasyon Hizmetleri

Boş zaman politikası düzenleyen kişiler, araştırmacılar, planlayıcılar ve yöneticiler sıklıkla 'ihtiyaçları' taleplerle eşitler ancak ikisi arasında belirli bir fark var. (Lowry ve Curtis, 1973), talep ve ihtiyaçla eş anlamlı olarak ortak bir hatadan kaçınılması gerektiğine inanmakta, onlar “ihtiyaç” ı daha temel bir kavram olarak görmekte ve “talep” kavramını belki de ihtiyaç tarafından üretildiğini düşünmekte.

2.1.4.4.1. İhtiyaçlar ve Boş Zaman Talepleri

Araştırmacılar genellikle insanların ihtiyacını anlamaktan ziyade rekreasyon talebi oluşturmakla ilgilendiler. Örneğin İngiltere’de yapılan geniş çaplı araştırmalar belirli talepleri tespit etmiş ancak insanların rekreasyon için nasıl motive edildiğini, insanların neden katıldığını ve katılım üzerinde en önemli etkenlerin neler olduğunu keşfetmekte zorluk çekmişlerdir. Onlara göre “İhtiyaç” kavramsal olarak “karmaşık” ve operasyonel olarak zor gibi görünüyorsa da, “talep” somut, ölçülebilir, hatta tahmin edilebilir görünmekte (IFEWDART, 1977).

Ancak son yıllarda, makro-sosyal talep çalışmaları ile artan bir memnuniyetsizlik yaşanmakta ve araştırmacılar, politika yapıcılara ve planlayıcılara gerçek değer bilgisi sağlayacaksa, bununla da ilgili olan yaklaşımları aramaları gerektiği hissine kapıldığı görülmekte. (Knetsch, 1969), talep kavramını hakkında şu ifadeleri kullanmakta: 'Hayali – efsane- nüfus rakamlarını, bir şekilde nüfus anketlerinden elde edilen rekreasyon faaliyeti katılım oranları ile çarpıp talep çağrısı yapabilmemiz gerekmektedir.

2.1.4.4.2. İhtiyaçlar ve Etkili Hizmet

Etkinlik ve verimlilik aynı değildir. Etkili bir boş zaman hizmeti, hizmet etmesi amaçlanan kişilerin ihtiyaçlarına göre doğru fırsatların doğru zamanda ve doğru yerde sunulmasını sağlayan bir olgu olarak tanımlanabilir. Bu, elbette, herhangi bir toplu hizmetin her insan için aynı etkiyi yaratacağı anlamına gelmemektedir. Bununla birlikte, insanların kendi kendini gerçekleştirmelerini sağlama yollarını teşvik eden yaklaşım vurgulanabilir. Olmazsa, sağlayıcılar bir hizmet sunar ve sorunsuz çalışmasını sağlayabilir ancak bu durumda hizmet etkisiz olabilir: “Her ikisinden de, etkili bir hizmetin sağlanması daha önemlidir. Çünkü ihtiyaçlara cevap veren etkili bir hizmet sunmak; verimsiz olarak ya da hiç kimsenin ihtiyacını karşılamayan süper verimli bir hizmet sunmaktan daha iyidir ”(Collage, 1977).

Her ne kadar bireyin “toplumsal” bir birincil motive edici faktör olma gereksinimi üzerine doğrudan bir araştırma yapılmamış olsa da, (Crandall, 1977) mevcut araştırmaları gözden geçirmiştir. O birçok eğlence ve dinlence hizmetinin başarısının, uyumlu insanları bir araya getirme yeteneklerine, programlarına ve olanaklarına göre daha fazla bağlı olabileceği sonucuna varmıştır.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi, kendini gerçekleştiren ihtiyaçların büyük ölçüde kültürel olarak belirlendiği gerekçesiyle eleştirilmiş olmasına rağmen, insanların psikolojik büyümeye ihtiyacı olduğu ve sosyal ihtiyaçların temel hayatta kalma ihtiyacı olduğu genel olarak kabul edilir. Maslow'un temel hayatta kalma ihtiyaçları, fizyolojik, güvenlik ve sosyal ihtiyaçları, mutsuzluğu önlemek yerine, önleyici olarak kabul etmeleri nedeniyle, Herzberg'in (1968) hijyen faktörlerine uygundur; Herzberg'in motive edici faktörleri ile. Dolayısıyla hem Maslow hem de Herzberg, bir kişinin nihai ihtiyacını kendini gerçekleştirme ihtiyacı olarak görür ve (Farina, 1974) bu ihtiyacı 'boş zaman hedefi' olarak görür.

2.2. Rekreasyon

2.2.1. Rekreasyon: Genel Bakış

Düzenli rekreasyon hareketinin tarihi Birleşik Krallık ve Amerika'da, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında erken gelişmeler göstererek, iyi belgelenmiştir. Rekreasyon hareketi ve endüstriyel toplumun gelişmesi arasında yakın bir bağ vardır.

Birçok rekreasyon teorisi oyun ve rekreasyonu bir ve aynı şey olarak görür. Diğerleri ise onların farklı birimler olduğunu savunurlar. Ancak, rekreasyonun bir yetişkin aktivitesi ve oyunun ise bir çocuk aktivitesi olduğu görüşü ağır basmaktadır.

Rekreasyon kelimesi Latince ‘sağlığı iyileştirme’ anlamına gelen ‘recreatio’ dan gelmektedir. Bu yüzden bu terim geleneksel olarak bireyi geliştiren ve iyileştiren bir süreç olarak tanımlanmıştır. Rekreasyonun belli sınırları olduğunu savunan tarihsel yaklaşım rekreasyonu tanımlarken, onun insanları iş için yenileyen bir aktivite olduğu düşünülmektedir.

Bazı tanımlar rekreasyonu restorasyon olarak açıklarken, çoğu onun bir aktivite çeşidi olmasına odaklanır. Diğerleri, aktivite yaklaşımını onaylarken, sosyal kabul durumuna başvurur. Çoğu aktiviteyi zorunlu görmez. Örnek verecek olursak, Sosyoloji Sözlüğü rekreasyonu bireysel ya da grup şeklinde, eğlenceli, bağımsız, kendi içinde anlık cazibesi olan ve kendi dışında sonradan geciktirilmiş bir ödül gerektirmeyen boş vakitte yapılan aktivite olarak tanımlar. Hutchinson (1949) sosyal kabul teorisini destekler; rekreasyon faydalı, sosyal açıdan kabul görmüş, gönüllü bir şekilde aktiviteye katılan bireylere, gecikmesiz ve doğal bir tatmin sağlayan bir boş vakit deneyimidir.

Bazı yazarlar rekreasyona ahlaken mantıklı ve fiziksel ve zihinsel açıdan geliştirme olarak bakarlar. Romney (1945) rekreasyonun hareket meselesi değil de duygu meselesi olduğuna inanır. ‘ Rekreasyon hayata karşı kişisel bir cevap, psikolojik bir tepki, bir tavır ya da yaklaşım ve yaşam şeklidir.

Fakat birçok güncel tanım rekreasyonun tanımını, ne ahlaken mantıklı ne de bir aktivite olarak bile, çalışmanın tersi olarak görmezler. Avedon (1974), Gray ve Greben (1974) rekreasyonun kişisel sağlığa fayda sağladığını düşünürler.

Rekreasyonun tanımı ile anlaşılması arasında ciddi bir karışıklık olduğu aşikardır. Düşündüğün şey ne ise odur demek kolay olsa da, bu tam bir açıklama sağlamamaktadır. Var olan bu karşılıklık, rekreasyonun insanlar tarafından nasıl anlaşıldığıyla ilgili yaklaşık olarak 200 kelime ve ifade listeleyen Parks and Recreation’ın (1979) baş makalesinde ciddi bir şekilde gösterilmiştir.

2.2.2. Rekreasyon Teorileri

Oyun ve boş zaman gibi, rekreasyonun da anlaşılması ve kavranması basitlikten uzak bir konsept olduğu bellidir. Aslında, yüzlerce yazar bunu açıklamaya teşebbüs etti ve edebiyat yok sayılmayacak ve kaçılmayan fazlaca teori doludur. Sonra fikirlerin geniş bir yelpazesini temsil eden bazı tanımların kısa özetleri sıradaki yerini alır. Daha da önemlisi, ancak, her tanımın bir doğruluk payı olmasıdır ki bu neyi ele aldığımızı anlamamıza yardımcı olur.

Yüzlerce rekreasyon teorisi vardır. Bunlar herhangi bir net ve mantıklı kategoriye girmez. Bunların çoğu ihtiyaç servisi, memnun edici, aktiviteye bağlı, toplumsal değerlere sahip vb. gibi birçok alakalı temel ilke içerir. Ayrıca birçok teori de değerlerin, sonuçların ve yararlılığın özerinde durur. Bu araştırma çok bulanık ve birbirleriyle çakışık olduğu için aşağıda bazı temel yaklaşımlara vurgu yapıldı.

2.2.2.1. İhtiyaç – Hizmet İlişkisi Olarak Rekreasyon

Slavson (1948) rekreasyonu ihtiyaç karşılamaya hizmet eden deneyimler olarak tanımlamıştır. Rekreasyon seçimi ne olursa olsun, her bir birey içsel ihtiyacını karşılamak için arayışta. Rekreasyon arzulara bir cevaptır. Ama böyle bir tanım rekreasyonun ne yaptığıyla ilgilenir, ne olduğuyla değil. Jacks (1932) rekreasyonu insanda zarar gören bir şeyi yeniden yaratmak ve tamir edilebildiğinde insandaki hasarın onarımı ve tekrar oluşmasını engellemek olarak tanımlar. Bu ayrıca yetersiz bir tanımdır çünkü biyolojik ihtiyaçla sosyal ihtiyacı karıştırır.

Nash (1953) rekreasyonu insanın iç arzularını ve dürtülerini ifade etme gerekliliğini memnun eden bir araç olarak görür. O davranışı sosyal katkı yaratma derecesi açısından tanımlar. Bu yüzden rekreasyon hem bireye hem de topluma hizmet eder. Nash’in rekreasyona olan romantik bakış açısı, mutluluğu rekreasyon aktivitesi içindeki terimlerle kıyaslamasının içinde saklıdır:

‘Mutlu bir adam resim çizer, şarkı söyler, kilden heykel yapar, yıldızları inceler, ender bir pul arar, bir kabin inşa eder, güvercin yetiştirir, çölde kazı yapar, torunuyla oynar, akan nehirleri ve karla kaplı tepeleri düşünür. Onun ölene kadar yapacak bir sürü şeyi vardır.’

Çalık, Sportif Rekreasyon Değeri, Peyzaj Değeri, İklim, Ulaşılabilirlik ve Olumsuz Etkenler değerlendirme gibi kriterleri kullanarak geliştirmiş olduğu Sportif Rekreasyon Potansiyeli Belirleme ölçeğini uyguladığı araştırma sonucu, yeşil alanlardan yoksun kent yaşantısı, insanların hem ruhsal hem de bedensel gereksinimlerini karşılamalarına engel olmaktadır. Bu durum özellikle rekreasyonel etkinliklerin en etkilisi olan açık hava sportif rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirilmesini zorunlu hale getirdiği kanısına varmıştır (Çalık vd., 2013).

2.2.2.2. Boş Zaman Aktivitesi Olarak Rekreasyon

Açık ara en yaygın ve rekreasyon servislerinin tedarikçileri için en kabul edilebilir tanımlar, rekreasyonun temel anlamda insanların boş vakitlerinde katıldıkları aktivitelerdir. Mesela Neumeyers (1958) rekreasyonu ya bireysel ya da grup halinde, kişinin boş zamanı boyunca devam eden bir aktivite olarak tanımlar.

Rekreasyonun aktivite olarak bu geleneksel tanımının problemi, bu tanımın eski ve kalıplaşmış yönlendirmelere ağır bir şekilde eğilimli olmasıdır. Aslında öyle ki, birçok insan için rekreasyon, fiziksel rekreasyon ve spor ile eş anlamlıdır. Ayrıca, sağlayıcılar hangi aktivitelerin en uygun olduğunu ve insanların ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadıklarını bilmeden, aktiviteler sağlama ve rekreasyon için sağladıklarını hissetme eğilimindedirler. Ayrıca, insanların boş zamanlarını neyin oluşturduğunun evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı yoktur.

Rekreasyon Yönetimi için Mesleki Eğitim olan Spor Konseyi raporu, rekreasyonu 'boş zamanın amaçlı kullanımı' olarak tanımlamaktadır (Sports Council, 1969). Diğer resmi belgeler “boş zamanların sağlıklı kullanımı” olarak adlandırmaktadır. Bir Kırsal Rekreasyon Araştırma Danışma Grubu raporu, rekreasyonu “insanların normalde “yüksek kararlılık” olmadan, boş zamanlarda uğraşılan herhangi bir arayış olarak tanımlamıştır.

2.2.2.3. Birey ve Topluluk Değeri Olarak Rekreasyon

Rekreasyon, bireyin ve toplumun iyiliği için yüksek bir ahlaki ve sosyal değer standardına sahip olmak zorunda kalmaktan etkilendi. Ahlaki çağrışımlar, Miller ve Robinson (1963), Meyer ve Brightbill (1964), Butler (1968) ve diğerleri gibi birçok yazar tarafından güçlü bir şekilde düzenlenmiştir.

Miller ve Robinson, rekreasyonu, boş zamanlara özel bir bakış açısı ile boş zamanlara katılım süreci olarak görmekteler. Oyun, çocukluk gelişimine katkıda bulunan ücretsiz, mutlu eden ve etkileyici bir davranıştır. Rekreasyon mutlaka oyun içermek zorunda

değil, ancak her zaman boş zamanın uygun ve tatmin edici kullanımı ile ilgili özel bir değer çerçevesine sahip olmalıdır.

Meyer ve Brightbill, rekreasyonun aşağıdaki özellikleri içerdiğini ve bunların insani ihtiyaçlar, form çeşitliliği, eğlenmeye yönelik motivasyon, boş zamanlarında katılım, gönüllü katılım, evrensellik, amaçlılık, esneklik, yan ürün yaratma konularında yer almasına katkıda bulunduğunu ileri sürmekte. Rekreasyon aynı zamanda boş zaman davranışlarına ilişkin bir akıl tutumu ve kişiliği yaratan faktörler üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Olumlu, tatmin edici, pozitif kimlik, büyüme, yaratıcılık, dengeli rekabet, karakter, zihinsel kapasite, içselliğin onuruna, fiziksel koşullanma, sosyalleşme ve başa çıkma tutumuna ilişkin duygular üretebilir!

Beklendiği gibi, Meyer ve Brightbill rekreasyonu sosyal bir güç olarak görmekteler. Ancak rekreasyonda bu tür değer yönelimleri sorgulanabilir. Bu tür açıklamalar, öngörülen rekreasyonel faydaları çok fazla aşabilir ve bu varsayımlara dayanarak ortaya çıkan hizmetler, insanları çekmekten ziyade iterler. Bununla birlikte, böyle bir oryantasyon için önyak olan kişi sıkıntısı yoktur. Butlerin benzer bir görüşü vardır; o rekreasyonu insanların yaşamlarını etkileyen bir güç olarak ve yıkıcı sosyal etkilerle mücadele etmek için 'sağlıklı' bir deneyim sunan bir hizmet sistemi olarak görmüştür.

Bu değer yöneliminden yola çıkarak 'sağlıklı' bireysel rekreasyonun, rekreasyona sosyal 'iyi' için bir etki olarak görüleceğini düşünmek mantıklıdır. Onların bakış açısına göre, topluluk rekreasyonu, toplumsal uyumu ve yaşam kalitesini iyileştirmek ve sürdürmek için bir araçtır; gelişimi sosyal katılıma bağlıdır. Bu nedenle, topluluk rekreasyonu, sağlıklı ve pozitif olarak onaylanmış faaliyetler için bir hizmet sistemidir

2.2.2.4. Yenilenme olarak Rekreasyon

Çoğu teorisyen rekreasyonun değeri ve rekreasyonun sonuçları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu teorisyenler rekreasyon deneyiminin kendisini ele almamıştır. Eğlence Hizmetleri İlke ve Uygulamalarında Shivers (1967), oyun ve rekreasyonu neredeyse eş anlamlı olarak görse de, 'yenilenmeye' odaklanmaktadır. Shivers, homeostazinin temasını merkeze alarak (vücudun yaşamı korumak için gerekli kimyasal dengeyi sağlamaya devam ettiği süreç, dengenin sağlandığı süreç) , 'psikolojik homeostaz' yapısına dayanan bir tanım geliştirdi - yani psikolojik ihtiyaçların karşılanması veya mental denge süreci gibi.

Homeostaz, davranışı motive eden bir koşul ise, aynı zamanda rekreasyon için motive edici bir uyarıcı olarak da işlevi olmalıdır. Dengesizlik olduğunda, kendimizle çevre arasındaki uyum ve uyumu içeren dengeyi kurmayı yeniden deneriz. Shivers, aynı eserde bu dengenin rekreasyon yoluyla geri kazanılabileceğini iddia etmekte ve şunları eklemekte; Rekreasyon, 'karakterde zayıflatıcı herhangi bir tüketim deneyimidir.' Bireyin içinde birlik ve uyum sağlar. 'Tüketim' zamanında ortaya çıkan zihin ve beden (ruh ve soma) birliği, rekreasyondur. Onun ayırt edici özelliği, tüketimi ve absorbe etme

kalitesidir. Bu bakımdan o, psikolojik homeostaz için gerekli ihtiyacı karşılar. Dolayısıyla birey, yenilenme ya da yeniden doğma hissi noktasında bir denge ya da geçici bir uyum yaşar. Bu bütünlüğün gerçekleşmesi (yani, bireyin kendi içinde tamamıyla bütünleşmesi) rekreasyon odağıdır.

Rekreasyon değeri ile rekreasyonun kendisi arasındaki temel fark, derece değil, zamandır. Rekreasyon değeri, tüketici deneyimi gerçekleştikten sonra kaydedilirken, rekreasyonun kendisi de deneyim sırasında meydana gelir. Shivers, bu zihin ve beden birlikteliğini rekreasyonun 'birlik kavramı' olarak tanımlamaktadır.

Bu teori değerlidir, çünkü dikkatimizi gerçekte ne olduğuna odaklamakta. Bununla birlikte, bir takım problemleri de vardır. Örneğin, bu tür bir tam absorpsiyon nadiren elde edilir ve teori, tatmin edici her tecrübenin rekreasyon olup olmadığı sorusunu sorgular. Ancak, eğer rekreasyon temelde bir deneyim ise, rekreasyon hizmetlerinin sunumunda merkezi bir öneme sahiptir. Öyle ki 'deneyim' kavramının ne olduğu ve insanlar için ne yaptığı hakkında çok az şey bilinmektedir.

İnsanların rekreasyon konusundaki algıları ve karşılaştıkları deneyimler üzerine bazı araştırmalar yapılmıştır, ancak bulguların bilimsel geçerliliği yoktur ve daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Üniversite öğrencilerinden kendi raporlama teknikleriyle ortaya çıkan bir araştırma, bugüne kadar yaşadıkları en önemli ve akılda kalıcı rekreasyon deneyimlerini elde etti. Sonuçlar Gray tarafından bildirildi (1980) (Tablo 1). Kişisel “rekreasyon deneyimlerine” verilen tepkiler, rekreasyonun toplam yaşam deneyiminin önemli bir bileşeni olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu tür duyguların bazılarını üretmeyen faaliyetlerin, rekreasyonel bir sonuç vermede başarısız olabileceğini öne sürmekte.

Tablo 1. Rekreasyon olarak adlandırılan şey nedir?

-
- Sıcaklığa, renge ve kokuya yüksek veya düşük hassasiyet
 - Zaman çarpıklığı: 'Zamanın durmuş gibi olması', 'Bir saatin bir dakika gibi gelmesi'
 - Ummak ve beklenti
 - Kaçış: 'Her şeyden uzaklaşmak'
 - Yenilikçilik; 'ilk defa' duygusu ferahlık ve eşsizlik hissi getirir
 - Sosyal sözleşmeden ayrılma ve kişisel talepler dahil olmak üzere rahatlama
 - Kendini test; mücadele, başarı, yeterlilik ve kendine değer verme
 - Geliştirilmiş öz-imaaj: 'Sonunda hepimiz sadece kendimizi deneyimleriz'

- Doğanın bir bölümünü hissetmek; güzellik ve huşu
 - Yüksek takdir ve sıradışı algı
 - Zirve; bir dönüm noktası; yaşam için ödül; önemli bir yaşam olayı
 - Yüksek kavrayış; perspektif netliği; aydınlatıcı deneyim; hızlı öngörü
 - Düzen; açık ve net sınırlar; kurallar
 - İç gözlem; yaşam deneyiminden çıkarım; duyuşal ve aşırı yükten kurtulma, derin düşünce; ve kendisiyle iletişim
 - Birliktelik; Aşk; bir grupta arkadaşlık ve özdeşleşme (birçok rekreasyon aktivitesi için belki de en güçlü tek motivasyon, sosyal sorumluluk isteğidir)
 - Kişisel Gelişim; öğrenme ve yeteneğin genişletilmesi
 - Yenilenme; kişisel yenilenme ve güçlerin geri kazanılması
 - Ortak deneyim; paylaşılan zorluklar; ve takım çalışması
 - Risk; endişe; korku - korkmuş olmak, olağanüstü tecrübenin bir parçasıdır
 - Akıl ve beden birliği; erdem, koordinasyon
 - Heyecan, özgürlük, kontrol, güç, yaratıcılık, iç huzur, uyum, ödül alma ve yeterlilik hisleri ve rekreasyon deneyimleri, duyuşal tepkilere güç veren bir uyarıcıdır
-

Not: Tablo, Parklar ve Rekreasyon'dan kısaltılmış bir seçim ve uyarlamadır (Gray, 1980)

2.3. Rekreasyon Eğitimi

2.3.1. Rekreasyon Eğitimi Neden Gerekli?

Rekreasyon, insanların hayattan zevk alarak mutlu ve sağlıklı yaşamaları için uygun ortamlar meydana getirmekte, teknolojik gelişmelerin ve kentleşmenin sebep olduğu kalabalık, gürültü ve çeşitli kirlilikler gibi olumsuzlukların beden ve ruh sağlığında yarattığı olumsuzlukları yok etmektedir (Karaküçük, 2008: 123). Aynı zamanda güçlü, karakterli, sağlam kişilikli bireylerin yetişmesine yardım ederek bireylerin yaşamının birçok alanına (iş tatmini, yaşam kalitesi tatmini, aile hayatı vb.) olumlu katkı sağlamaktadır (Ardahan ve Lapa, 2010: 131). Bahsi geçen bu etkiler ve benzeri birçok olumlu katkısından dolayı rekreasyon, önemli bir eğitim konusu olarak karşımıza çıkmaktadır (Karaküçük, 2008: 123). Genel eğitime benzer olarak rekreasyon eğitimi de insanlara; iletişim becerisi, iş birliği, öğrenme ve araştırma yeterliliği ve sağlıklı yaşama bilinci kazandırır (Başaran, 1984).

2.3.2. Rekreasyon Eğitiminin Gelişimi

Üzerinde çok durulan rekreasyon kavramı, genellikle insanların eğitim seviyelerinin yüksek olduğu bölgelerde, sağlıklı yaşama yatkınlıklarına bağlı olarak önemli bir talep görmektedir. Bunun yanı sıra bu kavramın gelişmiş ülkelerde uygulanıyor olması rekreasyon ve ilişkili bölümlerin açılmasına yardımcı olmaktadır (Tütüncü, 2008: 93-95).

Rekreasyon bölümleri 1920'lerin ortalarında ilk defa ABD'de açılmıştır. Amerikan Ulusal Rekreasyon Kurumu (NRPA) profesyonel rekreasyon, park ve boş zaman liderleri yetiştirmek amacıyla eğitim programı geliştirmiştir (Kızanlıklılı, 2014: 50). Kuzey Amerika'da üniversitelerde bu alanlara ayrılan müfredat 1940'lı yıllarda başlamıştır. Tek bir bölüm hem boş zaman çalışmalarını hem de rekreasyon ve park yönetimini ele almıştır. İlk olarak öğrencilerin kamu rekreasyonu ve parklar, terapötik rekreasyon ve açık hava rekreasyonu ile ilgili organizasyonlarda lider ve yönetici konumunda çalışabilmeleri için hazırlanması hedeflenmiştir (Godbey vd., 2005: 151).

2.3.3. Türkiye'de Rekreasyon Eğitimi

Türkiyede, içinde bulunulan sosyo-ekonomik şartlardan dolayı insanların gerek duyulandan fazla boş zamana sahip olduğu ve yılda yaklaşık olarak 108 gün hafta sonu tatili bulunan ülkemiz insanların, resmi tatilleri ve yıllık izinleri ile beraber bu rakamın yılın 1/3'ünü geçtiği ifade edilmektedir. Sadece tam gün boş zamanları kapsayan bu rakam, akşamlar, yarım gün çalışmalar gibi diğer boş zamanlarla birlikte daha da artmaktadır. Ekonomide gerilik, sanayileşmeye geç girme, kırsal kesimde yılın yarısı çalışıp, diğer yarısında zorunlu olarak boş kalma gibi nedenlere ek olarak işsizlikten doğan boş zamanlar, zorunlu olarak ikili ya da üçlü öğretim ya da program yetersizliğinden doğan öğrenci kesiminin boş zamanları, sosyal kurumlarda, ceza evlerinde, çok sayıda engelliler ile yüksek sayıdaki ev hanımlarının serbest zamanları, Türkiye'de yaşanan boş zaman bolluğuna örnek olarak gösterilmektedir (Karaküçük, 2008: 310).

Türkiye'de insanların bilinçlenmesi, daha uzun ömürlü ve sağlıklı yaşama eğilimleri, engelli bireylerin hayat kalitelerinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar rekreasyona yönelik ilgiyi ve bu alanda yetişmiş nitelikli iş gücü talebinin artmasını sağlamaktadır. Bu sebeplerden dolayı ülkemizde rekreasyon bölümleri açılmaya başlamıştır (Tütüncü, 2008: 85).

Üniversitelerde rekreasyonun gelişiminin geçmişi çok eski tarihlere dayanmamaktadır (Zorba, 2008: 3). Rekreasyon bölümleri ülkemizde ilk olarak Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulları (SBT) ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları (BESYO) içinde açılmaya başlanılmıştır. Daha sonra Turizm Fakülteleri bünyesinde açılmaya başlayan Rekreasyon Yönetimi bölümleri devam etmekte olan bölümlere eklenmeye başlanmıştır (Tütüncü vd., 2012: 112). Giriş için özel yetenek sınavı gereken rekreasyon

bölümü dersleri ilk kez ODTÜ, Marmara ve Gazi üniversitelerinde başlamıştır (Tütüncü, 2008: 95; Zorba, 2008: 3). Özel yetenek sınav sistemine sahip öğrencileri kabul eden Beden Eğitimi ve Spor Okullarının eğitim ve öğretim nitelikleri sadece öğrenci ve akademik çıktılar göz önünde bulundurulmamalı ve Akademik Personel yapılanması Avrupa Birliği'nden itibaren sistematik olarak yapılmalıdır (Çalık vd., 2012).

Rekreasyon eğitimi kalkınma planlarında da zaman zaman yer almış ve önemi vurgulanmıştır. Öyle ki, rekreasyon eğitimi ile ilgili ilk defa Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1990-1994) “Boş zamanların değerlendirilmesinde eğitim ve organizasyon faaliyetlerini yürütecek nitelikli elemanların yetiştirilebilmesi amacı ile üniversitelerin beden eğitimi ve spor bölümlerinde rekreasyon anabilim dalı açılacaktır” şeklinde boş zamanların değerlendirilmesi ile ilgili ilkeler ve politikalar adı altında rekreasyon eğitiminin amacı belirtilmiştir. (www.kalkinma.gov.tr).

Rekreasyon eğitiminin gerekliliği Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1996-2000) şu şekilde ifade edilmiştir: “Boş zamanların değerlendirilmesini yaşamın bir parçası haline getirmek temel ilkedir. Boş zamanların değerlendirilmesinde eğitim ve organizasyon faaliyetlerini yürütecek insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerde rekreasyon ana bilim dalı tesis edilecektir” (www.kalkinma.gov.tr).

Türkiye’de rekreasyon etkinlikleri günümüz şartlarına adapte edilmiş olarak şu birimler tarafından yürütülmektedir: Gençlik ve Spor Genel Müdürlükleri, turizm bölgelerindeki turizm uygulamaları, gençlik kampları, gönüllü kuruluşlar, yaparak – yaşayarak öğrenme parkurları, oyun kulüpleri, fitness center vb. Bunlara ek olarak rekreasyon faaliyetlerin yürütülmesinde en önemli birim olarak üniversiteler kabul edilmektedir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları bünyelerinde kurulan Öğretmenlik ve Rekreasyon bölümleri bu kapsamda değerlendirilmektedir. Üniversite kampüsü içerisinde, öğrencilere yönelik olarak uygulanmakta olan yarışmalar, turnuvalar, tiyatro faaliyetleri, eğlenceler gibi rekreasyon etkinlikleri “kampüs rekreasyonu” kapsamında gerçekleştirilmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde bu organizasyonlar rekreasyon bölümleri tarafından yürütülmektedir (Zorba, 2008: 1).

BÖLÜM 3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Bu araştırma durum tespitine yönelik olup, betimsel nitelik taşımaktadır.

3.2. Yöntem

Bu çalışmada, araştırma yöntemi olarak, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma verileri, “Üniversiteler Akademik Performans Sıralaması”-URAP (Informatic Institute, 2018)’tan, 2018 dönemi, en iyi üniversiteler sıralamasında yer alan ve Rekreasyon bölümü olan, 5 Avrupa ve 5 Türk Üniversitesinin rekreasyon bölümlerinde uygulanan öğretim programlarından elde edilmiştir. Avrupa’daki üniversiteler, Edinburgh Üniversitesi, Ljubljana Üniversitesi, Ferrara Üniversitesi, Bangor Üniversitesi ve Lodz Üniversitesi’dir. Türkiye’deki üniversiteler ise, Hacettepe, Gazi, Erciyes, Atatürk ve Selçuk üniversiteleridir. Avrupa ve Türkiye’deki üniversitelerin rekreasyon eğitiminde hangi derslerin verildiğini tespit etmek amacıyla Türkiye’de YÖK’ün resmî web sitesinde yer alan devlet üniversitelerin web sayfaları ile Avrupa’daki üniversitelerin web sayfaları incelenmiştir. Üniversitelerin öğretim programlarında yer alan dersler araştırmacı tarafından uzman görüşlerine başvurularak karşılaştırma yapılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile çözümlenmeler yapılmıştır.

BÖLÜM 4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, araştırma amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Avrupa’da Rekreasyon bölümü olan en başarılı beş üniversite (URAP - 2018)

Başarı sırası	Üniversite adı	Bölüm adı	Ülke
13	Edinburgh Üniversitesi	Spor & Rekreasyon Yönetimi	İngiltere
145	Ljubljana Üniversitesi	Spor ve Rekreasyon	Slovenya
181	Ferrara Üniversitesi	Parklar, Rekreasyon ve Turizm Yönetimi	İtalya
327	Bangor Üniversitesi	Spor Bilimi (Açık alan Rekreasyonu)	İngiltere
378	Lodz Üniversitesi	Turizm ve Rekreasyon	Polonya

Bu tabloda Üniversiteler Akademik Performans-URAP (Informatic Institute, 2018)’tan, 2018 dönemi, dünya’nın en başarılı üniversiteleri arasından Avrupa’da Rekreasyon bölümü olan en başarılı beş üniversite gösterilmektedir. Bu sıralamaya göre; İngiltere’de Edinburgh Üniversitesi Spor & Rekreasyon Yönetimi bölümü 13. sırada, Slovenya’da Ljubljana Üniversitesi Spor ve Rekreasyon bölümü 145. sırada, İtalya Ferrara Üniversitesi Parklar, Rekreasyon ve Turizm Yönetimi bölümü 181. sırada, İngiltere Bangor Üniversitesi Spor Bilimi (Açık alan Rekreasyonu) bölümü 327. Sırada ve Polonya’da Lodz Üniversitesi Turizm ve Rekreasyon 378. sırada yer almaktadır.

Tablo 3. Türkiye’de Rekreasyon bölümü olan en başarılı beş üniversite (URAP - 2018)

Başarı sırası	Üniversite adı	Bölüm adı	İl
1	Hacettepe Üniversitesi	Rekreasyon	Ankara
7	Gazi Üniversitesi	Rekreasyon	Ankara
12	Erciyes Üniversitesi	Rekreasyon	Kayseri
14	Atatürk Üniversitesi	Rekreasyon	Erzurum
16	Selçuk Üniversitesi	Rekreasyon	Konya

Tablo 3 incelendiğinde Üniversiteler Akademik Performans-URAP (Informatic Institute, 2018)'tan, 2018 dönemi, dünya'nın en başarılı üniversiteleri arasından Türkiye'de Rekreasyon bölümü olan en başarılı beş üniversite gösterilmektedir. Bu sıralamaya göre; Ankara'da Hacettepe Üniversitesi Rekreasyon bölümü 1. sırada, Ankara'da Gazi Üniversitesi Rekreasyon bölümü 7. sırada, Kayseri'de Erciyes Üniversitesi Rekreasyon bölümü 12. sırada, Erzurum'da Atatürk Üniversitesi Rekreasyon bölümü 14. sırada ve Konya'da Selçuk Üniversitesi Rekreasyon bölümü 16. sırada yer almaktadır.

Tablo 4. Avrupa ülkelerinde ve Türkiye'de Rekreasyon eğitim programının içerik olarak karşılaştırılması

Avrupa Ülkelerinde Rekreasyon Eğitim Programı İçeriği	Türkiye'de Rekreasyon Eğitim Programı İçeriği
Aktif ve uzmanlaşmış turizm kampı	Anatomi ve fizyoloji
Algı ve Eylem	Anatomi ve kinesiyojoloji
Anatomi	Antrenman bilgisi
Araştırma çalıştayının temelleri	Araştırma - proje
Avrupa'nın turizm bölgeleri	Araştırma teknikleri
Avrupa'nın turizm coğrafyası	Atletizm
Beceri edinme	Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş
Beden eğitimi	Bilimsel araştırma teknikleri
Beslenme	Bilimsel araştırma yöntemleri
Çevresel Fizyoloji	Boş zaman davranışı
Çevresel Fizyoloji - Yüksek İrtifa	Boş zaman sosyolojisi
Çocukların ve gençlerin somatik ve motorlu gelişimi	Buz sporları
Dans	Can kurtarma ve ilkyardım
Doğadaki spor rekreasyonu ve turizm	Curling
Dünyanın turizm coğrafyası	Çocuk ve yaşlılarda rekreasyon
Eğitim sürecinin temelleri	Doğa sporları kampı
Elit Performans Uygulamalı Spor Bilimi	Doğal yaşam tanıtım ve kültürü
Engellilik, Spor ve Rehabilitasyon	Drama ve animasyon
Fitness	Egzersiz fizyolojisi
Grup dinamiği	Egzersiz psikolojisi
İngilizce	Eğitsel oyunlar
İnsan fizyolojisi	Engelliler için beden eğitimi ve spor
İşgücü piyasasının seçilmiş sorunları	Engellilerde rekreasyon
Kış turizmde spor rekreasyonu	Engellilerde spor ve rekreasyon
Kişilik ve Bireysel Farklılıklar	Fitness: testler
Klinik Popülasyonlar İçin Egzersiz	Fitness: program geliştirme
Konsantrasyon Gereksinimi	Fitness: uzmanlık
Küresel Bağlamda Spor ve Rekreasyon	Fitness 1:kardiyovasküler day.
Milli parklar (3 hafta çıraklık)	Fitness 11: kuvvet
Motor Davranışı	Fiziksel aktivite ve beslenme
Müzeler (3 hafta çıraklık)	Fiziksel aktivite ve sağlık
Müzelerin turist ve rekreasyonel kullanımı Turistik ve koruma altındaki alanların rekreasyonel kullanımı	Fiziksel uygunluk
Otel işletmeciliğinin temelleri	Geleneksel danslar
Otel, turizm ve rekreasyon organizasyonu	Geleneksel Türk sporları
Uzmanlık modülü	Genel antrenman bilgisi
Parklar, Rekreasyon ve Turizm İşletmeciliğinde	Genel jimnastik
	Güzel konuşma ve diksiyon
	Güzel konuşma ve sunuş teknikleri
	Halk oyunları

Yaratıcı Araştırmalar	Hareket ve beceri öğretimi
Parklar, Rekreasyon ve Turizm İşletmeciliğinde Yönetim ve Temelleri	Herkes için spor
Parklarda, Rekreasyonda ve Turizm İşletmeciliğinde Dağıtılmış Yetkinlik Entegrasyonu	İş deneyimi
Parkların Kavramsal Temelleri	İletişim becerisi ve halkla ilişkiler
Proje	İlk yardım
Psikoloji	İlk yardım ve rehabilitasyon
Psikolojik Becerilerde Araştırma	İnsan anatomisi ve kinesiyojoloji
Rekreasyon ve Turizm	Kampüs rekreasyonu
Rekreasyonun temelleri	Kamu ve yerel yönetim rekreasyonu
Sağlık	Kayak
Sağlıklı yaşlanma	Kayak kampı
Saha Eğitimi	Kent planlama ve mimarisinde rekreasyon
Salonlarda spor rekreasyonu	Kentsel peyzaj ve rekreasyon
Serbest zaman hizmetleri için pratik eğitim	Masaj
Serbest zamanların pedagojisi	Mesleki yabancı dil
Sosyal Politika, Spor ve Rekreasyon Yönetimi	Mezuniyet projesi
Spor fizyolojisi	Mimik – rol
Spor Geliştirme	Modern danslar
Spor Hekimliği	Motor gelişim ve öğrenme
Spor Pedagojisi	Okullar rekreasyonu
Spor pedagojisinin temel çalışması	Oyun – müzik – dans
Spor rekreasyonu teorisi	Oyun kültür ve boş zaman
Spor Sosyolojisi	Özel gruplarda rekreasyon
Spor ve eğlence hizmetlerinin yönetimi	Plaj voleybolu
Spor ve İletişim	Psikomotor gelişim
Spor ve Rekreasyon Yönetimi	Rekreasyon
Spor ve Toplum	Rekreasyon araştırmaları ve güncel gelişmeler
Spor Yönetimi	Rekreasyon bilimine giriş
Spor, Medya ve Toplum	Rekreasyon -bireysel sporlar
Sporda bilgi ve istatistikler - Bilişim	Rekreasyon deneyimi
Sporda hareketin temelleri	Rekreasyon eğitimi
Sporda yönetimin temelleri	Rekreasyon kış sporları
Sporun hümanist yönleri	Rekreasyon liderliği
Sporun Sosyal Tarihi	Rekreasyon program geliştirme ve planlama
Stratejik Spor ve Rekreasyon Yönetimi	Rekreasyon psikolojisi
Stres ve Performans	Rekreasyon takım sporları
Toplum Rekreasyonuna, Spor ve Kamp Yönetimine Giriş	Rekreasyon tanıtım ve pazarlama
Turist ürünü	Rekreasyon ve animasyon
Turistik ürünlerin oluşturulması	Rekreasyon ve çevre
Turizm coğrafyası	Rekreasyon ve kentleşme
Turizm ekonomisi	Rekreasyon ve spor egzersiz fizyolojisi
Turizm ve rekreasyonda hukuk	Rekreasyon ve turizm
Turizmde güvenlik	Rekreasyon yönetimi
Turizmin temelleri	Rekreasyon yönetimi ve organizasyon
Uzmanlık uygulamaları	Rekreasyona giriş
Yabancı dil	Rekreasyonda girişimcilik
Yüzme havuzu - deniz turizminde spor rekreasyonu	Rekreasyonda halkla ilişkiler
	Rekreasyonda iletişim ve halkla ilişkiler
	Rekreasyonda insan kaynakları
	Rekreasyonda materyal geliştirme
	Rekreasyonda organizasyon ve planlama
	Rekreasyonda pazarlama
	Rekreasyonda program ve planlama
	Rekreasyonda sponsorluk
	Rekreasyonda tiyatral etkinlikler
	Rekreasyonda turizm ve çevre
	Rekreasyonel etkinlikler
	Rekreasyonel kaynaklar

Rekreasyonel organizasyonlarda işletmecilik
Rekreatif eğitsel oyunlar
Rekreatif etkinlikler
Rekreatif spor organizasyon yönetimi
Rekreatif tesis işletmeciliği
Ritim eğitimi ve dans
Rol ve oyunculuk
Sağlık bilgisi ve ilk yardım
Saha malzeme ve tesis yönetimi
Sanayi ve yerel yönetim rekreasyonu
Serbest zaman ekonomisi
Serbest zaman sosyolojisi
Spor anatomisi
Spor bilimlerinin temelleri
Spor psikolojisi
Spor sosyolojisi
Spor yönetimi
Spor yönetimi ve organizasyon
Sporda beceri öğrenimi
Sporda istatistik
Sporda öğretim yöntemleri
Staj
Step – aerobik
Su sporları kampı
Temel antreman bilimi
Temel bilgi teknolojisi
Temel hareket eğitimi
Temel müzik eğitimi
Terapötik rekreasyon
Ticari rekreasyon
Turizm rekreasyonu
Uygulamalı kamp eğitimi
Vücut bakımı ve masaj
Yaşam boyu spor
Yüzme

Tablo 4 incelendiğinde, Avrupa’da rekreasyon lisans eğitimi veren bölümlerin, en çok spor, turizm, sağlık, gibi disiplinlerle birlikte, aynı çatı altında eğitim verildiği görülmektedir. Türkiye’de ise, rekreasyon lisans bölümlerinin, en çok spor ve turizm gibi disiplinlerle birlikte aktif olarak eğitim verildiği görülmektedir.

Türkiye’de Rekreasyon programları incelendiğinde çok fazla sayıda benzer ders içeriği olduğu, Avrupa ülkelerinde ise neredeyse yarı yarıya az olduğu daha çok turizm, sağlık, terapötik, engellilik ve fitness üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 5. Türkiye’de Rekreasyon bölümü olan Üniversiteler 2019

Üniversite Adı	Birim Grubu	Bölüm Adı	Açılış Tarihi	Üniversite Türü	Bölüm Durumu
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	11.11.2014	DEVLET	AKTİF
ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	27.01.2016	VAKIF	AKTİF
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	10.12.2014	DEVLET	AKTİF
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	01.09.2008	DEVLET	AKTİF
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	24.07.2013	DEVLET	AKTİF
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	MANAVGAT TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	28.04.2015	DEVLET	AKTİF
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	18.01.2017	DEVLET	AKTİF
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	21.08.2013	DEVLET	AKTİF
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	21.08.2013	DEVLET	AKTİF
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	27.09.2016	DEVLET	AKTİF
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	27.09.2016	DEVLET	AKTİF
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	2010	DEVLET	AKTİF
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	30.09.2015	DEVLET	AKTİF
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	22.04.2015	DEVLET	AKTİF
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	10.01.2013	DEVLET	PASİF
AYDIN ADNAN MENDERES	SPOR BİLİMLERİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	25.05.2018	DEVLET	AKTİF

ÜNİVERSİTESİ	FAKÜLTESİ				
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	28.08.2013	DEVLET	AKTİF
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	12.12.2018	DEVLET	AKTİF
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	2014	DEVLET	AKTİF
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	05.12.2012	DEVLET	AKTİF
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	25.12.2013	DEVLET	PASİF
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	19.04.2017	VAKIF	AKTİF
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	14.03.2018	DEVLET	AKTİF
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	16.02.2018	DEVLET	AKTİF
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	09.12.2015	DEVLET	AKTİF
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	ILGAZ TURİZM VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	21.11.2018	DEVLET	AKTİF
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	25.05.2018	DEVLET	AKTİF
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	19.06.2012	DEVLET	PASİF
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	06.07.2018	DEVLET	AKTİF
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	17.01.2018	DEVLET	AKTİF
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	25.08.2009	DEVLET	AKTİF
FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	21.02.2018	VAKIF	PASİF
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	10.12.2014	DEVLET	AKTİF

GAZİ ÜNİVERSİTESİ	FAKÜLTESİ SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	08.04.2016	DEVLET	AKTİF
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	FAKÜLTESİ SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	08.07.2015	DEVLET	AKTİF
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	15.07.2015	DEVLET	AKTİF
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	16.06.2010	DEVLET	AKTİF
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	UYGULAMALI BİLİMLER YÜKSEKOKULU	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	21.11.2018	DEVLET	AKTİF
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	09.07.2009	DEVLET	AKTİF
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	11.01.2009	VAKIF	AKTİF
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	30.07.2008	DEVLET	AKTİF
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ YÜKSEKOKULU	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	12.12.2018	DEVLET	AKTİF
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	15.04.2009	DEVLET	AKTİF
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	30.07.2017	DEVLET	AKTİF
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	29.02.2012	DEVLET	AKTİF
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	29.01.2014	DEVLET	AKTİF
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	09.01.2019	VAKIF	AKTİF
İSTANBUL ESENYURT ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	03.03.2016	VAKIF	AKTİF
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	20.03.2019	VAKIF	AKTİF

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	12.06.2013	VAKIF	AKTİF
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	21.07.2010	DEVLET	AKTİF
İSTANBUL RUMELİ ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	13.06.2018	VAKIF	AKTİF
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	23.02.2011	DEVLET	AKTİF
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	SARIKAMIŞ TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	24.06.2015	DEVLET	AKTİF
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	SAFRANBOLU TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	22.02.2012	DEVLET	AKTİF
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	UYGULAMALI BİLİMLER YÜKSEKOKULU	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	10.01.2018	DEVLET	AKTİF
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	17.04.2013	DEVLET	AKTİF
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	09.03.2015	DEVLET	AKTİF
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	29.05.2007	DEVLET	AKTİF
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	KARAMÜRSEL BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	27.01.2005	DEVLET	AKTİF
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	05.04.2012	DEVLET	AKTİF
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	05.08.2010	DEVLET	AKTİF
MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	03.01.2017	DEVLET	AKTİF
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	26.12.2018	DEVLET	AKTİF
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	13.04.2017	DEVLET	AKTİF
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	29.02.2012	DEVLET	AKTİF

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	25.03.2015	DEVLET	AKTİF
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	06.06.2018	DEVLET	AKTİF
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	26.08.2016	DEVLET	AKTİF
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	2015	DEVLET	AKTİF
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİSİ YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	07.06.2017	DEVLET	AKTİF
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	13.11.2009	DEVLET	AKTİF
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ		DEVLET	PASİF
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	13.04.2016	VAKIF	AKTİF
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	14.03.2012	DEVLET	AKTİF
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	YAŞAR DOĞU SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	14.03.2012	DEVLET	AKTİF
ORDU ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	07.04.2010	DEVLET	PASİF
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	KADIRLI UYGULAMALI BİLİMLER YÜKSEKOKULU	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	09.01.2019	DEVLET	AKTİF
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	10.12.2014	DEVLET	AKTİF
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	24.07.2013	DEVLET	AKTİF
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	ARDEŞEN TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	05.08.2015	DEVLET	AKTİF
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	03.01.2013	DEVLET	AKTİF
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	2002	DEVLET	AKTİF

SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	08.02.2017	DEVLET	AKTİF
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	BEYŞEHİR ALİ AKKANAT TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	19.06.2013	DEVLET	AKTİF
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	BEYŞEHİR ALİ AKKANAT UYGULAMALI BİLİMLER YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	21.03.2018	DEVLET	AKTİF
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	2010	DEVLET	AKTİF
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	19.06.2013	DEVLET	AKTİF
SIİRT ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	02.04.2013	DEVLET	AKTİF
SIİRT ÜNİVERSİTESİ	TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	12.12.2018	DEVLET	AKTİF
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	28.10.2015	DEVLET	AKTİF
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	05.12.2018	DEVLET	AKTİF
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	31.05.2017	DEVLET	AKTİF
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	14.08.2013	DEVLET	AKTİF
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	07.11.2012	DEVLET	AKTİF
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	26.02.2009	DEVLET	AKTİF
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	KIRKPINAR BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	30.07.2008	DEVLET	AKTİF
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	05.12.2012	DEVLET	AKTİF
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	19.12.2018	DEVLET	AKTİF
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	REKREASYON BÖLÜMÜ	27.02.2019	DEVLET	AKTİF

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	08.12.2010	DEVLET	AKTİF
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	17.02.2016	DEVLET	AKTİF
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU	REKREASYON BÖLÜMÜ	19.01.2011	DEVLET	AKTİF
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	KARADENİZ EREĞLİ TURİZM FAKÜLTESİ	REKREASYON YÖNETİMİ BÖLÜMÜ	22.06.2016	DEVLET	AKTİF

Tablo 5 incelendiğinde, Türkiye’de aktif olarak Turizm fakültesi içerisinde 28, Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu içerisinde 5, Spor Bilimleri Fakültesi içerisinde 33, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) içerisinde 27, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu içerisinde 5 olmak üzere toplam 98 Rekreasyon veya Rekreasyon Yönetimi bölümü mevcuttur ve bu bölümlerin 93’ü son 10 yılda açılmıştır.

Tablo 6. Rekreasyon bölümünü kapsayan Eğitim Programlarında Görevli Öğretim Elemanları Sayıları (2013 – 2014)

	Seyahat, Turizm ve Boş Zaman Faaliyetleri	Spor
Profesör	54	17
Doçent	81	28
Yardımcı Doçent	267	90
Öğretim Görevlisi	122	64
Okutman	14	8
Uzman	11	3
Araştırma Görevlisi	217	56
Toplam	766	266
Genel toplam	1032	

Tablo 6’ya göre Türkiye’de 2013 – 2014 eğitim dönemlerinde Seyahat, Turizm ve Boş Zaman Faaliyetleri alanında 54 Profesör, 81 Doçent, 267 Yardımcı Doçent, 122 Öğretim Görevlisi, 14 Okutman, 11 Uzman 217 Araştırma Görevlisi vardır. Spor alanında ise 17 Profesör, 28 Doçent, 90 Yardımcı Doçent, 64 Öğretim Görevlisi, 8 Okutman, 3 Uzman 56 Araştırma Görevlisi olmak üzere Rekreasyon bölümünü kapsayan Eğitim Programlarında alanında toplamda 1032 Öğretim Elemanları vardır.

Tablo 7. Rekreasyon bölümünü kapsayan Eğitim Programlarında Görevli Öğretim Elemanları Sayıları (2018 – 2019)

	Seyahat, Turizm ve Boş Zaman Faaliyetleri	Spor
Profesör	77	46
Doçent	115	71
Doktor Öğretim Üyesi	333	141
Öğretim Görevlisi	86	100
Araştırma Görevlisi	206	74
Toplam	817	432
Genel Toplam	1249	

Tablo 7 incelendiğinde, Türkiye’de 2018 – 2019 eğitim dönemlerinde Seyahat, Turizm ve Boş Zaman Faaliyetleri alanında 77 Profesör, 115 Doçent, 333 Doktor Öğretim

Üyesi, 86 Öğretim Görevlisi, 206 Araştırma Görevlisi vardır. Spor alanında ise 46 Profesör, 71 Doçent, 141 Doktor Öğretim Üyesi, 100 Öğretim Görevlisi, 74 Araştırma Görevlisi olmak üzere Rekreasyon bölümünü kapsayan Eğitim Programlarında alanında toplamda 1249 Öğretim Elemanları vardır.

Tablo 6 ve Tablo 7'ya göre, Türkiye'de Rekreasyon bölümünü kapsayan eğitim programlarında görevli öğretim elemanları sayısı 2013 – 2014 eğitim yılında 1032 iken 5 yıl içinde %21 artarak 2018 – 2019 eğitim döneminde 1249 olmuştur.

Tablo 8. Türkiye'de Rekreasyon bölümlerindeki öğrenci sayıları 2018 -2019

	Lisans		Yüksek lisans	Doktora	Toplam
	örgün	II. öğretim			
Rekreasyon	4767	2196	161	7	7131
Rekreasyon ve Turist Rehberliği			27		27
Rekreasyon Yönetimi	913	149	191	24	1277
Genel toplam					8435

Tablo 8 incelendiğinde, Türkiye'de 2018 – 2019 eğitim dönemlerinde Rekreasyon alanında 4767 lisans – örgün, 2196 lisans II. öğretim, 161 yüksek lisans, 7 doktora olmak üzere 7131 Rekreasyon ve Turist Rehberliği alanında 27 yüksek lisans Rekreasyon Yönetimi alanında 913 lisans – örgün, 149 lisans II. öğretim, 191 yüksek lisans, 24 doktora olmak üzere 1277 öğrenci bulunmaktadır. Genel toplamda ise Türkiye'de Rekreasyon bölümlerinde 8435 öğrenci olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Türkiye'de Rekreasyon bölümlerindeki öğretim elemanı sayıları (2018 – 2019)

Üniversite Adı	Profesör	Doçent	Doktor öğretim üyesi	Öğretim görevlisi	Arş. gör	Toplam
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ		1	1			2
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ				2		2
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ			2			2
MERSİN ÜNİVERSİTESİ		1	2			3
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	1		3			4
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ		1	3		1	5

ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1	2	5	3	11
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ		1			1
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ				2	2
		3			3
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ		3		2	5
		3			3
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	1	2	1	2	6
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ	1	2		1	4
GAZİ ÜNİVERSİTESİ AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	4	2		3	9
				1	1
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ			2	2	1
			2		5
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	2	1	6		9
BARTIN ÜNİVERSİTESİ		2	2		4
TRABZON ÜNİVERSİTESİ MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	1		4	1	6
	2	3	1	1	7
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	2		4	1	7
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ		3			3
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	3	2	3		8
İSTANBUL RUMELİ ÜNİVERSİTESİ KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ		3		1	4
		3			3
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	1	3			4
	2	2		2	6
FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ	1		2		3
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ				1	1
				2	2
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	1	1	2		4
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	2	2			4
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ		1	1	1	3
FIRAT ÜNİVERSİTESİ ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	2	2		1	5
	3	1	2	1	7

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ			3		1	4
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	1	4	4		1	10
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ		1	2		1	4
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ			1			1
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	1			1		2
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ		1	4	1	2	8
SİNOP ÜNİVERSİTESİ			4		1	5
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ		1	3			4
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	1	3		2	6	12
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	1		2			3
HARRAN ÜNİVERSİTESİ					1	1
HİTİT ÜNİVERSİTESİ			3			3
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	1	1	1			3
MERSİN ÜNİVERSİTESİ		1				1
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ				1		1
Toplam	18	35	92	36	39	220

Tablo 9 incelendiğinde Türkiye’de 2018- 2019 eğitim dönemlerinde Rekreasyon bölümlerinde 18 Profesör, 35 Doçent, 92 Doktor Öğretim Üyesi, 36 Öğretim Görevlisi, 39 Araştırma Görevlisi olmak üzere toplamda 220 öğretim elemanı olduğu görülmektedir.

Tablo 8 ve Tablo 9’a bakıldığında Türkiye’de Rekreasyon bölümlerinde öğretim elemanını ve öğrenci sayısı oranlandığında, 1 öğretim elemanına 38 öğrenci düşmektedir.

BÖLÜM 5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye ile Avrupa ülkelerinde Rekreasyon bölümü öğretim programının birçok açıdan birbirine benzedikleri görülmektedir.

Türkiye’de Rekreasyon bölümlerinin açılış yılları incelendiğinde son yıllarda önemli ölçüde artış olduğu görülmektedir.

Türkiye’de çok sayıda Rekreasyon bölümü açılması, öğretim elemanı yetersizliği açısından kalitede düşüklük gösterebilir. Bunun yanı sıra Rekreasyon alanından mezun sayısı da artacağından iş istihdamı tehlike arz edebilir.

Türkiye’de aktif olarak Turizm fakültesi içerisinde 28, Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu içerisinde 5, Spor Bilimleri Fakültesi içerisinde 33, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) içerisinde 27, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu içerisinde 5 olmak üzere toplam 98 Rekreasyon veya Rekreasyon Yönetimi bölümü mevcuttur ve bu bölümlerin 93’ü son 10 yılda açılmıştır bulgusu, Kızanıklı’nın (2014) çalışmasındaki; Türkiye’de lisans düzeyinde rekreasyon eğitimi veren bölümlerin ağırlıklı olarak Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları bünyesinde açıldığı, turizm fakültelerinde ise rekreasyon ile ilgili bölümlerin 2009 yılı sonrasında yükselişte olduğu ve rekreasyon lisans/yüksek lisans programlarına ilginin her geçen yıl arttığı bulgularıyla örtüşmektedir.

Öte yandan, Tütüncü’nün (2018) fakülteleşme ve rekreasyon bölümlerinin incelediği çalışmasında, rekreasyon bölümlerinden mezun olacak bireyler eğer aynı yerlerde istihdam edilecekse, rekreasyon alanında farklı program adları altında eğitim vermenin anlamsız olduğu ve rekreasyon bölümü mezunlarının istihdam olanakları incelenmeden bu bölümlerin açılmasının sorunlara sebep olacağı yönünde eleştirilmiştir.

Türkiye’de bazı üniversitelerde Rekreasyon bölümü aktif olmasına rağmen yeterli sayıda öğrenci tarafından tercih edilmediği için eğitim verilmemektedir.

Akdeniz’de Turizm, termal bölgelerde sağlık gibi bölgelerin özelliklerine göre spesifik branşlara yönelik rekreasyon eğitimi geliştirilmelidir. Rekreasyon bölümlerinde eğitim alan bireylerin, Yağcı’nın (2015) çalışmasında yer alan, “Ülkemizin hangi bölgesi hangi rekreasyon faaliyetleri için uygun çevreye sahiptir?” ve “Ülkemizin hangi bölgesinde hangi rekreasyon faaliyeti için uygun kaynak bulunmaktadır?” sorularının cevapları hakkında bilgi sahibi olmaları desteklenebilir.

Türkiye’de Rekreasyon bölümü öğretim programı ders içeriğinin Avrupa ülkelerindeki Rekreasyon bölümü öğretim programı ders içeriğine göre daha çeşitli olduğu görülmektedir.

Ayrıca Korkutata’nın (2017) Amerika ve Türkiye’de Rekreasyon bölümlerinin öğretim programlarını karşılaştırmalı olarak incelediği çalışma sonucuna göre; Türkiye’de Rekreasyon bölümlerinin öğretim programlarındaki dersler incelendiğinde; ülkemizde daha çok Uygulamalı Spor derslerine ağırlık verildiği görülmekte ve Türkiye’de, rekreasyon öğretimi programlarında daha fazla sayıda birbirine benzer derslere yer verildiği görülmektedir.

Türkiye’de ve Avrupa ülkelerinde rekreasyon eğitiminin Beden Eğitimi ve Spor bölümlerinin yanı sıra Turizm Fakülteleri içerisinde yer alması, araştırmaya dahil olan ülkelerinin ortak noktasıdır.

URAP – 2018 verileri incelendiğinde Avrupa ülkelerinde Rekreasyon bölümü olan 5 üniversiteyi bulmak için ilk 406 üniversite incelemek gerekirken, Türkiye’de ilk 16 üniversitenin içerisinde Rekreasyon bölümü olan 5 üniversiteye rastlanmıştır. Bu da Türkiye’deki üniversitelerde Rekreasyon bölümünün Avrupa ülkelerine oranla daha fazla yer aldığını göstermektedir.

Türkiye’de Rekreasyon ile ilgili bölümler sadece turizm ve spor alanlarında sınırlı kalmamalı Sağlık, Çevre ve Psikoloji gibi alanlarla da iş birliği içerisinde olmalıdır. Bunun yanı sıra Terapötik Rekreasyon bölümünün açılması gerekliliği önem arz etmektedir.

Çoğu insanın günlük hayatında karşılaştığı stres ve depresyonların tedavisinde, rekreasyon terapisinin rolü büyüktür. Hem yurtdışındaki hem de ülkemizdeki gelişmeler bu alana yönelik eğitim verecek kurumların artık oluşması gerekliliğini vurgulamaktadır. Rekreasyon alanında uzmanlaşmanın sağlanabilmesinde, rekreasyon terapisi alanında branşlaşmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Tütüncü 2012).

Bu çalışma sonuçlarına dayalı ve gelecek araştırmalara dönük şu öneriler getirilebilir:

1- Avrupa ülkeleri ve Türkiye’deki üniversitelerin rekreasyon eğitimi bölümleri öğretim programlarının yanı sıra, ABD ve Asya ülkelerin rekreasyon eğitimi programlarına yönelik karşılaştırmalı çalışmalar yapılmalıdır.

2- Türkiye’deki rekreasyon eğitimi bölümleri sağlık, turizm, çevre gibi alanların içinde daha çok yer almalıdır.

3- Türkiye’deki rekreasyon eğitimi programlarındaki teorik ve uygulamalı derslerin sayısı ve kapsamının, eğitim kalitesine olan etkisinin araştırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

4- Türkiye'deki Üniversitelerde Rekreasyon bölümü öğretim programı içeriği fazla ders sayısından kurtarılarak sadeleştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Ardahan, Faik ve Yerlisu Lapa, Tennur. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Cinssiyete ve Gelire Göre İncelenmesi. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 21 (4), 129-136.
- Avedon, E. (1974), Therapeutic Recreation Service, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N.J.
- Başaran, İ.E., (1984). Eğitime Giriş. Nadir Kitap, Sevinç Matbaası, Ankara
- Bradshaw, J. (1972), The concept of social need. *New Society*, 30, No. 3, 640-3.
- Butler, G. (1968), Introduction to Community Recreation, McGraw-Hill, New York.
- College, S. (1977), Recreation Research in local authorities: a practitioner'S view, in Veal, A. J. (ed.) *Recreation Research in Local Authorities*, CURS' University of Birmingham.
- Crandall, R. (1977), Social Interaction, Effect and Leisure, Institute of Behavioural Research, Texas Christian University, unpublished.
- Csikszentmihalyi, M. (1975) *Beyond Boredom and Anxiety*. San Francisco: Jossey-Bass
- ÇALIK, F., SERTBAŞ, K., & Serdar, G. E. R. İ. (2012). Sports Education in Turkish Higher Education within European Qualifications Framework. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 14(3), 6-12.
- Çalık, F., Başer, A., Ekinci, N. M., & Kara, T. (2013). Tabiat parklarının sportif rekreasyon potansiyeli modellemesi (Ballıkayalar Tabiat Parkı örneği). *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 8(2), 35-51.
- Driver, B. L., H. Tinsley, et al. (1976) "Quantification of Outdoor Recreationists' Preferences" in *Research, Camping and Environmental Education*, B. Vander Smissen, editor. University Park, PA: Pennsylvania State University. HPER Series No. 11.
- Driver, B. L., and R. C. Knopf (1977) "Personality: Outdoor Recreation and Expected Consequences." *Environment and Behavior* 9:169-195.

Driver, B. L., and P. Brown (1978) *The opportunity Spectrum Concept and Behavioral Information in Outdoor Recreation Resource Supply Inventories*. Fort Collins, CO: Rocky Mountain Experiment Station of the U.S.Forest Service.

E.g. Carl Rogers (1961), referred to in Institute of Family and Environmental Research and Dartington Amenity Research Trust (IFER/DART) (1976), *Leisure Provision and Human Need: Stage 1 Report (for DOE)*, IFER/DART, London Item 2.22.

Edginton, C. IR., Crompton, D. M. and Hanson, C. J. (1980), *Recreation and Leisure Programming*, Saunders College, Philadelphia, Pa, p. 91.

Ellis, M. (1973) *Why People Play*. Englewood Clifts, NJ: Prentice Hall.

Erikson, E. H. (1959), *Identity and the life cycle*. *Psychological Issues*, 1, No.

Farina, J. (1974), *Toward a Philosophy of Leisure*, In J. F. Murphy.of *Leisure Philosophical Implications*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ.

Farley, F. (1986) "The Big Tin Personality." *Psychology Today* (May):44-50.

Freud, S. (1974), *The Complete Works of Sigmund Freud*, Hogarth Press, London.

Godbey, G. (1976), *Recreation and Park Planning: The Exercise of values*, University of Waterloo, Ontario, January, p. 2, p. 13.

Godbey, G.C., Caldwell, L.L., Floyd, M. and Payne, L.L. (2005). *Contributions Leisure Studies and Recreation and Park Management Research to the Active Living Agenda*. *American Journal of Preventive Medicine*, 28 (2), 150–158.

Gray, D. E. ve Greben, S. (1974), *Future Perspectives*, *Parks and Recreation*, July, 27 – 33 and 47 – 56

Gray, D. E. ve Greben, 5. (1979), *Wanted: A new word for recreation* *Parks and Recreation*, 9, No. 3, March, p. 23.

Gray, D. (1980), *Parks and Recreation*, March 62—4, 94.

Herzberg, F. (1968), *Work and the Nature of Man*, Staples Press, London.

Hutchinson, J. L. (1949), *Principles of Recreation*, A.S. Barnes, New York, p. 17.

Institute of Family and Environmental Research and Dartington Amenity Research Trust (IFEWDART) (1976), *Leisure Provision and Human Need: Stage 1 Report (for DOE)*, IFEWDART, London, Item 2.46.

Institute of Family and Environmental Research and Dartington Amenity Research Trust (IFEWDART) (1976), Leisure Provision and Human Need. Stage 1, Report (for DOE), IFEWDART, London, Item 3.14.

Jacks, L. O. (1932), Education through Recreation, Harper and Row, New York.

Karaküçük, Suat. (2008). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. (Altıncı Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi

Kelly, J. (1987) Freedom To Be: A New Sociology of Leisure. New York: Macmillan.

Kew, S. ve Rapoport, R. (1975), Beyond palpable mass demand, leisure provision and human needs - the life cycle approach, paper presented to Planning and Transport Research and Computation (International) Company Ltd, Summer Annual Meeting.

Kızanlıklı, M. Murat. (2014). Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Rekreasyon Eğitiminin Yapısı. International Journal of Science Culture and Sport, Special Issue on the Proceedings of the 3rd ISCS Conference, 1, 46-60.

Knetsch, J. L. (1969), Assessing the demand for outdoor recreation. Journal of Leisure Research, 1, No. 2, 85.

Korkutata, A. (2017). Amerika ve Türkiye'de Rekreasyon Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. *Sakarya University Journal of Education*, 7(3), 515-524.

Lowry, G. ve Curtis, J. (1973), Satisfying leisure needs, in Lutzin, S. G. (ed.) Managing Municipal Leisure Services Institute of Training in Municipal Administration (ITMA), International City Management Association.

Mannell, R., ve W. Bradley (1986) "Does Greater Freedom Always Lead to a Greater Leisure?" Journal of Leisure Research 12:215-30.

Marcuse, H. (1964), one Dimensional Man, Sphere Books, London.

Maslow, A. (1954), Motivation and Personality, Harper, New York.

Maslow, A. (1968), Towards a Psychology of Being, Van Nostrand, New York.

McAvoy, L. H. (1977), Needs and the elderly: an overview. Parks and Recreation, 12, No. 3, 31-4, 35.

McDougal, W. discussed in Institute of Family and Environmental Research and Dartington Amenity Research Trust (IFER/DART) (1976), Leisure Provision and Human Need: Stage 1 Report (for DoE), IFER/DART, London, Items 2.10 and 2.11.

Mercer, D. (1973), The concept of recreational need. *Journal of Leisure Research*, 5, No. 1, 39.

Meyer, H. D. ve Brightbill, C. K. (1964), *Community Recreation*, Prentice- Hall, Englewood Cliffs, NJ.

Miller, N. P. ve Robinson, D. M. (1963), *Leisure Age: Its Challenge to Recreation*, Wadsworth, Belmont, Calif.

Mills,). (1986) "Living on the Edge." *Women's Sports and Fitness* (March):24.

Morgan, C. ve King, R. (1966), *Introduction to Psychology*, McGraw-Hill, New York, p. 776.

Murray, H. (1938), referred to in Institute of Family and Environmental Research and Dartington Amenity Research Trust (IFEWDART) (1976), *Leisure Provision and Human Need: stage 1 Report* (for DoE), IFEWDART, London, Item 2.8.

Nash, J. B. (1953), *Philosophy of Recreation and Leisure*, C. V. Mosby, St Louis, Mis.

Neulinger, J. (1974) *The psychology of Leisure*. Springfield, IL: C. C. Thomas.

Neumeyer, M. ve Neumeyer, E. (1958), *Leisure and Recreation*, Ronald Press, New York.

Oğuzhan, F. (1981). *Eğitim Terimleri Sözlüğü 2*. Baskı, Ankara: TDK Yayını, 54.

Rapoport, R. ve Rapoport, R. N. (1975), *Leisure and the Family Life cycle*, Routledge and Kegan Paul, London.

Romney, G. O. (1945), *Off the Job Living* A. S. Barnes, New York, p. 14.

Shivers, J. S. (1967), *Principles and Practices of Recreational Services*, Macmillan, New York.

Slavson, S. R. (1948), *Recreation and Total Personality*, Association Press, New York.

Sports Council (1969), *Professional Training for Recreation Management* (Chairman, D. D. Molyneux), Sports Council, London, p. 5.

Stokols, D., ve I. Altman (1987) *Handbook of Environmental Psychology*. New York: John Wiley and Sons.

Şahin CK, Akten S, Erol UE (2009). Eğirdir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreatyon Faaliyetlerine Katılımlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10 (1), s.62-71.

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı* (1990-

1994)<<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/4/plan6.pdf>
> erişim tarihi: 15.04.19

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)<<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalknma%20Planlar/Attachments/3/plan7.pdf>
> erişim tarihi: 15.04.19

Tillman, Braddslw, A. (1974), *The Progra'tl Book for Recreation Professionals*, National Press Books, Palo Alto, Calif., pp. 57-8

Tversky, B., ve K. Hemenway (1983) "Categories of Environmental Scenes." *Cognitive Psy- chology* 15:23-42.

Tütüncü, Özkan. (2008). Rekreasyon Yönetimi'ne Yönelik Üniversite Düzeyinde Bir Müfredat Önerisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 19 (1), 93-103.

Tütüncü, Özkan. (2012). Rekreasyon ve Rekreasyon Terapisinin Yaşam Kalitesindeki Rolü. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23 (2), 248-252.

Williams, D. (1986) "Psychological Perspectives on the Environment. Experience Relationship: Implications for Recreation Resources Management" in *The President's Commission on American Outdoors: A Literature Review*. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office.

Young, P. T. (1961), *Motivation and Emotion*, Wiley, New York.

Yüksek Öğretim Kurumu (2019). Türkiye'de Rekreasyon bölümü olan Üniversiteler <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden 02.05.2019 tarihinde erişilmiştir.

Zorba, E. (2002). Türkiye'de Rekreasyona Bakış, Gelişimi ve Beklentiler, 7. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Antalya, Turkey.

Zorba, Erdal. (2008). Türkiye'de Rekreasyona Bakış Açısı ve Gelişimi. *Gazi Haber Dergisi*, 52-55.

ÖZGEÇMİŞ

Ramazan Açıkıdilli, 20/03/1992'de Sakarya'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Sakarya'da tamamladı. 2010 yılında Hendek AKV Anadolu Meslek Lisesi'nden mezun oldu. 2011 yılında başladığı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Konaklama İşletmeciliği Bölümü'nü 2016 yılında bitirdi. 2017 yılında Sakarya Üniversitesi Rekreasyon Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. Dikmen Ortaokulunda İngilizce öğretmenliği, Ukrayna'da AIESEC Global Volunteer programı kapsamında gönüllü İngilizce öğretmenliği ve İspanya'da HL Paradise Island Hotel'de Animatör olarak görev yapmıştır.